

ŠPITAVSKE NOVICE

ŠTEVILKA 2, LETO 2019

Spoštovani bralci in bralke!

Leto 2019 se počasi poslavlja in Špitavske novice so **ponovno pred vami**. Tokrat v še obsežnejši izdaji kot prvič.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nas z lanskoletnim pozitivnim odzivom vzpodbudili, da smo nadaljevali z delom in novice pripravili tudi letos. Zahvala tudi za vse kritike in predloge, ki so nam v pomoč, da bo "naš časopis" z leti postajal boljši in bogatejši.

Hvala vsem, ki ste prispevali članke in fotografije. Že sedaj vas vabimo k soustvarjanju Špitavskih novic tudi v prihodnje. Pošljite nam pisno in slikovno gradivo in nam tako pomagajte ohranjati spomine.

Želimo vam prijetno branje!

NAPOVEDNIK

- Alojzija Drolc in njenih deset sinov – cesarjevih vojakov, str. 3
- Izvleček dogodkov iz časa NOB na območju šolskega in krajevnega okoliša Špitaliča, str. 9
- Lovska družina Motnik – Špitalič, str. 12
- Društvo upokojencev Motnik – Špitalič, str. 15
- Obnova in blagoslov Špitavskih orgel, str. 19
- Zlatomašnik Nikolaj Štolcar, str. 25
- Krajevna skupnost Špitalič, str. 26
- Športno kulturno turistično društvo Špitalič, str. 29
- Prostovoljno gasilsko društvo Špitalič, str. 33
- Poskrbimo za svoje zdravje, str. 44

ŠPITAVSKE NOVICE, številka 2, leto 2019

Izdajatelj: Športno kulturno turistično društvo Špitalič

Naslov: Špitalič 32 A, 1221 Motnik

E-mail: sktd.spitalic@gmail.com

Uredila: Bojana Pančur

Oblikovanje in tisk: FlopiTisk (Flopi d. o. o.)

Slika na naslovnici: Anton Semprimožnik

Slike na zadnji strani (Blagoslov orgel – Špitalič, 27. 10. 2019): Damjan Jeglič

Špitavske novice prejmejo vsa gospodinjstva v *KS Špitalič* brezplačno.
Ogledate si jih lahko tudi na portalu *kamnik.info*.

ALOJZIJA DROLC IN NJENIH DESET SINOV – CESARJEVIH VOJAKOV

“Že znaš po vrsti naštetih vseh deset Gvovčevih fantov?” me je že kot prvošolko pogosto spraševal sosed Viki¹. “Znam”, sem mu odgovorila in jih naštel kot iz topa: “Lojzl, Peter, Franci, Janez, Blaže, Tinče, Tonče, Jaka, Miha, Nace!” Tako so jih po domače klicali in ta imena imam še danes v spominu.

Pri Gvovčevih v Beli (župnija Špitalič) sta namreč imela Gregor Drolc (1858–1910) in njegova žena Alojzija, roj. Piskar, deset sinov.

Alojzija Drolc (arhiv M. Mošnik)

Firbarjeva Lojzka se poroči z Gvovčevim Gregorjem

Alojzija se je rodila 3. 6. 1860 Jakobu Piskarju in Ani, rojeni Urankar, v Motniku 23 (sedaj Motnik 18), kasneje so živeli v novi hiši na naslovu Motnik 48 (sedaj Motnik 1), kjer še danes stoji Firbarjeva domačija.

Sorodnica Slavka Štor je pripovedovala: “Jakob je rekel, da bo na tej zemlji ob Motnišnici zgradil hišo, naredil pa je celo vas!” Jakob in kasneje njegov sin Janez Piskar (1849–1929), Alojzijin brat, sta res postavila celo vas! Še danes tam stoji velika stanovanjska hiša, ki nosi letnico 1850, gospodarsko poslopje s hlevom in svinjakom, žaga s kovačnico, mlin s stanovanjem za mlinarja, dva kozolca topolarja, dve drvarnici, kasneje je Janez postavil še zidano kapelico.

¹ Viktor Drolc (1928–1980), po domače Šimenčkov Viki iz Motnika, je bil sin Ignacija Drolca, najmlajšega od desetih sinov Gregorja in Alojzije Drolc iz Bele pri Špitaliču.

Od tod se je Alojzija 10. maja 1880 v cerkvi sv. Jurija v Motniku poročila z Gregorjem Drolcem (1858–1910), sinom mlinarja Blaža Drolca in Jere, rojene Mošnik in se preselila na njegov dom, na Gvovčevo domačijo v Beli 30². Rodilo se jima je deset sinov: Alojzij (1881), Peter (1883), Franc (1885), Janez (1887), Blaž (1889), Martin (1890), Anton (1892), Jakob (1894), Mihael (1895) in Ignacij (1897).

List Slovenec je leta 1900 preroško poročal: *"./.../ kakor kaže, zna dobiti cesar deset vojakov, ker vsi deseteri bratje žive in so čvrsti, krepki fantje. Tudi oče in mama sta zdrava. Ali ni to zanimiv slučaj? Pa naj pove, če kdo ve še za katero tako družino!"* (Slovenec 1900: 3)

Imeli so manjšo kmetijo in mlin, da so se preživljali. Oče Gregor je leta 1910 zaradi naduhe umrl. Starejša sinova sta se kmalu poročila, potem je prišla prva svetovna vojna. Cesar je v vojaško suknjo najprej vpoklical prvih sedem sinov, leta 1915 pa še najmlajše tri. Vdova mama Alojzija se je na kmetiji s težavo sama prebijala skozi življenje.

Po njenih številnih prošnjah in prošnjah županstva ter sosedov je najmlajši sin Ignacij jeseni 1915 le dobil začasen dopust, da je pomagal materi pri delu.

Takratni časopisi: *Slovenec*, *Slovenski narod* in *Domoljub* so o primeru Alojzije Drolc večkrat pisali in ljudje po avstrijskem cesarstvu so za vdovo mater začeli zbirati pomoč. *Slovenski narod* je redno poročal, koliko so zbrali. Naj navedem primer: *"Mati desetih sinov – vojakov. Za vdovo A. Drolc so darovali: Tvorničar Karol Ahorner 50 K, optični zavod Goerz 30 K, tovarnar R. Burjan 25 K, vsi na Dunaju, častniki in uradniki c. i. kr. monturnega skladišča št. 4 v Kaiser-Ebersdorfu 50 K, profesor Josip Stritar, Aspang, 5 K, skupaj 160 kron; z zadnjim izkazom 730 K je to 890 kron."* (Slovenski narod 1915: 3)

Na cesarskem dvoru na Dunaju je za vdovo mater desetih vojakov posredoval tudi podpolkovnik Fridolin Kavčič³ in tako je Alojzija od cesarja v zahvalo dobila 500 K, od nadvojvode Evgena pa 1000 K nagrade. (Domoljub 1915: 637).

Sedem sinov se je iz vojne vrnilo, trije pa ne. Alojzija je kljub težkemu življenju dočakala visoko starost. V 93. letu je zaradi splošne onemoglosti – kapi umrla na svojem domu v Beli 28. Pokopana je ob možu Gregorju v Špitaliču.

Deset sinov – deset vojakov

Ustno izročilo pravi, da so bili Drolčevi (Gvovčevi) fantje pridni in zelo sposobni. Mamin brat Janez Piskar, Firbarjev iz Motnika, jim je veliko pomagal, jih naučil kovati in verjetno tudi žagati. Kot samouki so kar po vrsti postali "taužentmajstri": sami so zidali, izdelovali vodne naprave, kot so mlini in žage, lesena kolesa za vozove, kovali orodje in izdelali vse priprave, ki so jih sami ali pa ljudje v okolici potrebovali pri delu. Razen Antona so si vsi, ki so se vrnili iz vojne, ustvarili družine in imeli potomce.

Alojzij Drolc (3. 7. 1881–27. 12. 1961), kovač; po domače Kovačev iz Malega Hriba

Med prvo svetovno vojno je služil cesarju pri 3. poljskem havbičnem polku⁴.

Še pred vojno se je 28. 4. 1912 v Špitaliču poročil s Franciško Hribar (1889–1919), Homarjevo iz Spodnjega Okroga (takrat Kozji Hrbet 11), ki je leta 1919 umrla za jetiko. Po njeni smrti se je Alojzij še istega leta, 24. 11. 1919, v Špitaliču poročil z njeno sestro Marijo Hribar (1896–1925),

2 Drolčeva (po domače Gvovčeva) domačija je leta 1858 nosila številko Bela 30, leta 1883 Bela 26, 1892 je bila Bela 28, po drugi svetovni vojni je dobila hišno številko Bela 1.

3 Fridolin Kavčič (1859–1922) je v avstro-ogrsko vojsko vstopil s 18. leti, si zgradil kariero častnika, konec 1. svetovne vojne pa se upokojil kot polkovnik. V vojaškem življenju se je izkazal z izumi na vojaškotehničnem področju, ki so jih zaradi praktične uporabne vrednosti odprtih rok sprejele številne oborožene sile. Najbolj znan je njegov strelski periskop, ki je vojakom omogočal streljanje iz zaklona brez izpostavljanja glave in prsi. Kot narodno zaveden častnik se je ukvarjal tudi z leposlovjem in s pisanjem zgodovinopisnih del. Dostopno na: <https://zgodovinanadlani.si/vojaski-izumitelj-fridolin-kavcic/>

4 Polk je stalna vojaška enota, sestavljena iz treh do petih bataljonov, ki ji poveljuje poveljnik. Dostopno na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Polk> (Dostop 18. 2. 2018).

ki je tudi kmalu umrla. Nosila je sestrina oblačila, se z njimi okužila in, tako kot sestra pred njo, umrla za jetiko. Tri mesece po smrti druge žene se je Alojzij 23. 5. 1925 na Selih pri Kamniku tretjič poročil, tokrat z Nežo Resnik (1891–1960) s Trobelnega 3, ki pa je tudi umrla pred njim.⁵

Alojzij je imel svojo kovačijo ob Šumščici in je bil odličen in vsestranski kovač. Bil je zelo inovativen. Z družino je do smrti živel v Malem Hribu v župniji Zgornji Tuhinj. Na tamkajšnjem pokopališču je tudi pokopan, v istem grobu, kot njegove tri pokojne žene.

Peter Drolc (17. 2. 1883–29. 1. 1961), mlinar, žagar, oljar; po domače Gvovčev z Ločice

Med prvo svetovno vojno je pod cesarjevo zastavo služil pri 5. dragonskem polku, ki je bil konjeniški polk avstro-ogrske skupne vojske.

Že pred prvo svetovno vojno se je 27. 6. 1910 v Zgornjem Tuhinju poročil z Marijo Žibert (1886–1961) iz Lipelj 5. Z družino je živel ob potoku Bolska na Ločici, kjer je imel žago za hlo-dovino in mlin za žito. Oboje je sam naredil, tudi zidarska dela, pri kovaških delih pa mu je pomagal brat Martin. Imel je tudi mlin v bližnjih Brodeh.

V mlinu so na "belem" in "črnem" kamnu mleli belo in črno moko, stopali⁶ so tudi ajdo za ajdovo kašo, ječmen za ješprenj in proso za proseno kašo.

Imel je tudi stiskalnico za bučno in sončnično olje, pa tudi manjšo stiskalnico za orehovo olje. V stiskalnici je na koncu ostal sončnični, bučni ali orehov "kolač" ali "trd", ki so ga otroci radi žvečili, ko še ni bilo žvečilnega gumija.

Ob žagi so se v zajezeni vodi kopali bogati Vranšani, med njimi tudi notarjeva žena, ki ji je Peter naredil kopalno hišico, kjer se je preoblačila. Hišica je bila zelo majhna, zeleno pobarvana, z okroglo streho in z izrezanimi srčki na polknh.

Kot zanimivost: Petrov sin Vinko se je poročil z Ivanka Orožim, znano po gostilni, imenovani Pri šoferski mamici⁷. Vsi so pokopani v družinskem grobu na Vranskem.

Franč Drolc (17. 2. 1885–?) in Janez Drolc (11. 4. 1887–26. 8. 1914)

Za Franca nisem našla podatka, če je bil poročen, Janez je bil ob smrti samski. Med prvo svetovno vojno sta oba služila cesarju pri Kranjskem lovskem bataljonu št. 7, ki je sodeloval v bojih na soški in koroško-tirolski fronti, pa tudi drugje. Sedež je imel v Kanalu ob Soči.

Po vojaških izkazih sta bila oba leta 1915 označena za ranjena. Iskanje in povpraševanje po Francu se je izkazalo za neuspešno; za Janeza pa obstaja zapuščinski spis v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, v katerem je navedeno, da je umrl avgusta 1914, torej v prvih bitkah v Galiciji. Na steni zvonika cerkve v Špitaliču sta oba vpisana kot žrtvi prve svetovne vojne.

Blaž Drolc (26. 1. 1889–26. 1. 1962), posestnik, tesar; po domače Polkov z Velikega Jelnika

Med prvo svetovno vojno je služil cesarju pri 3. gorskem topniškem (artilerijskem) polku.

Po vrnitvi iz vojne se je 27. 4. 1921 v Blagovici poročil z Marijo Hrovat (1885–1959) z Velikega Jelnika 26 in se preselil v blagoviško župnijo.

5 Povedala mi je Angela Mošnik (1923–2014), roj. Sedeljšak, iz Špitaliča, njej pa njena mama Angela (1893–1967), sestra Alojzijeve prve in druge žene Frančiške in Marije Hribar.

6 **stópa** -e ž (ó) nav. mn. navadno lesena priprava, v kateri se s tolčenjem odstranjuje trši ovoj žitnih zrn: stope gredo, topotajo; voda žene stope; prinesiti proso v stope; luščiti, phati ajdo, ječmen v stopah / stope se dvigajo in spuščajo, enakomerno udarjajo; konica stope; noge ima težke kot stope / nožna, ročna stopa; pren., ekspr. dati tekst v stope jezikovnih strokovnjakov // navadno lesena priprava za drobljenje trdih snovi sploh: v stopah so drobili želod; stope za čreslo, mak, rudo.
Dostopno na: <http://www.termania.net/slovarji/slovar-slovenskega-knjaznega-jezika/2923728/stopa?query=stopa&SearchIn=All>
(Dostop 18. 2. 2018).

7 Gostilna Pri šoferski mamici na Ločici je delovala v okviru kmetije, ki so ji po domače rekli Pri Ceret. Gostilničarko Ivanka Drolc (1926–2010), roj. Orožim, je v šofersko mamico preimenoval Peter Šteblaj, šofer povojnega ministra za industrijo Franca Leskovška – Luke. Slednji je bil namreč redni gost v gostilni. V gostilno so zahajali mnogi znani obrazi, nekoč se je ustavila tudi Herta Hass, nekdanja žena jugoslovanskega predsednika Josipa Broza - Tita.
Da ne bi ponoči vstajala, je Ivanka šoferjem kar na okensko polico postavila hrano in pijačo, zraven pa je bila škatla za denar. Zaupanje ni bilo nikoli zlorabljeno. (Medved 2003:150)

Ukvarjal se je s kmetijstvom in tesarstvom, izdeloval je vodne naprave, kot so mlini, izdeloval je mlatilnice, geplje⁸, pajklje⁹ in druge priprave. Veliko sta delala skupaj z bratom Mihaelom. Umrl je na Velikem Jelniku in je pokopan v družinskem grobu v Blagovici.

Martin Drolc (10. 11. 1890–9. 6. 1960), kovač in mlinar; po domače Gvovčev Tinče iz Bele

Med prvo svetovno vojno je bil pri 16. trenski (transportni) diviziji v Mostarju.

Dne 28. 9. 1932 se je v Zgornjem Tuhinju poročil z Marijo Kodra (1907–1983) iz Golic 10. Živel sta v stanovanju nad mlinom v Beli 29, ki ga je, skupaj z nekaj zemlje, po izročilni in dedni pogodbi iz leta 1932 prevzel po svojem očetu Gregorju in materi Alojziji Drolc. Polovico hiše in zemlje je takoj zapisal ženi.

Mlin je stal nekoliko stran od Motnišnice in je imel dva para mlinskih kamnov – za belo in črno moko in štiri stope. Že leta 1922 je zraven zgradil kovačnico, tudi na vodni pogon. Jez pri tej vodni napravi je bil lesen, dovodni jarek na mlin in kovačnico pa speljan po zemeljski strugi.

Bil je zelo priznan in vsestranski kovač¹⁰: orodni, vozovni, stavbni in podkovni kovač.

Umrl je za pljučno tuberkulozo na svojem domu v Beli 2. Pokopan je v družinskem grobu v Špitaliču.

Anton Drolc (30. 5. 1892–31. 5. 1967), posestnik; po domače Gvovčev Tonče iz Bele

Podatkov o tem, kje je nosil vojaško suknjo med prvo svetovno vojno, nisem našla. Nikoli se ni poročil. Ukvarjal se je s kmetijstvom, kot drugi bratje pa je znal tudi marsikaj sam izdelati. Doma je stalno nekaj zidal. Vse življenje je živel v rojstni hiši, do mamine smrti leta 1953 sta živela skupaj, potem je bil sam.

Umrl je za posledicami srčne kapi v bližini križa ob poti, ki je peljala do njegovega doma. Hiša je tedaj nosila hišno številko Bela 1. Pokopan je v družinskem grobu v Špitaliču.

Jakob Drolc (30. 4. 1894–25. 8. 1918)

Tudi za Jakoba nisem našla podatka, če je bil poročen. Iz prve svetovne vojne se ni vrnil. Bil je vojak strelske stotnije (K.K. Sch.Komp.) Umrl je kot vojak v vojni bolnišnici št. 1602 (Piava). Pokopan je v grobu št. 47 na pokopališču St. Mihael v Benečiji, Italija. Kot žrtev prve svetovne vojne je vpisan na spominski tabli v Špitaliču.

Mihael Drolc (11. 10. 1895–7. 2. 1976), posestnik, mlinar; po domače Pajklčev Miha iz Golic

V prvi svetovni vojni je zagotovo bil, a tudi za njega ni podatka, kje.

V 37. letu se je 20. 6. 1932 v Zgornjem Tuhinju poročil z Ivano Kodra (1911–1999) iz Golic, ki je bil polsestra Marije Kodra, žene njegovega brata Martina Drolca.

Tako kot bratje, je bil tudi Mihael samouk. Ko se je priženil na Pajkelčevo kmetijo v Golicah, je sam naredil mlin na vodni pogon, tudi prenose in vodno kolo. Izdeloval je lesene kolovrate

8 **gépelj** -plja tudi -na [pəl] m (ě) priprava za vrtenje pogonske gredi, ki jo poganja vprežna živina; vitel: mlatilnico je gonil gepelj; mlatiti na gepelj.

Dostopno na: <http://www.termania.net/slovarji/slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/2866185/gepelj?query=gepelj&SearchIn=All> (Dostop 18. 2. 2018).

9 **pájkelj** -na in -klja [kəl] m (á) nar. stroj ali naprava za odstranjevanje plev in primesi pri žitu; vejalnik: na podu je ropotal pajkelj // priprava za odstranjevanje otrobov iz moke; tresilnik: pogledal je v pajkelj, kakšna je moka.

Dostopno: <http://www.termania.net/slovarji/slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/2897786/pajkelj?query=pajkelj&SearchIn=All> (Dostop 18. 2. 2018)

10 Kovaštvo je obrtno obdelovanje kovin, zlasti železa in jekla, v toplem ali hladnem stanju z različnimi tehnološkimi postopki. Prvotno je povezovalo obrtne zvrsti, ki so se postopno osamosvojile (žebjarstvo, ključavničarstvo, puškarstvo). V kovaški obrti razlikujemo podkovno, orodno, stavbno in vozovno kovaštvo. Podkovni kovači so izdelovali konjske in volvske podkve, vozovni so skrbeli za okovanje različnih vrst vozov in njihovo popravilo, orodni so izdelovali in popravljali kmetijska in gozdarska orodja in naprave. Zlasti podkovni kovači so bili poučeni o osnovah veterinarstva, marsikdaj so bili kovači večji ruvanja zob. Posebna zvrst je umetnostno kovaštvo. Dostopno na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Kova%C5%A1tvo>. (Dostop 18.2.2018).

za ročno predenje volne, z bratom Blažem pa sta po naročilu delala mline, geplje in druge kmečke pripomočke.

Umrli je v Golica in je pokopan v Zgornjem Tuhinju.

Ignacij Drolc (29. 7. 1897–13. 3. 1984), posestnik in žagar; po domače Šimenčkov Nace iz Motnika

Tudi za njega ni podatka, kje se je bojeval med prvo svetovno vojno.

Bil je najmlajši od desetih bratov po vrsti, nobene sestre ni bilo vmes, sploh je niso imeli. Bil je pravi deseti brat in ljudje so se ob njegovem rojstvu spraševali, če bo moral iti po svetu? Po ljudskem izročilu deseti brat uide od doma, nikjer ne ostane dolgo, četudi bi ga dobro stregli. Ljudsko izročilo še pravi, da kdor desetemu bratu ne da božjega daru, stori velik greh. (Pajek 1884: 17)

Ignacij, ki sem ga dobro poznala, mi je sam pripovedoval, da so se doma bali, da bi kot deseti brat blodil po svetu, zato sta ga njegova krstna botra in oče namesto po cesti nesla h krstu v župnijsko cerkev v Špitaliču kar po gozdnih stezah. Ker je bil krst takrat v navadi že naslednji dan po porodu, se mama krsta ni udeležila.

Ignacij, klicali so ga Nace, pa dejansko ni šel daleč od doma. Poročil se je s sestrično Julijano Piskar (1906-2002), hčerko maminega brata Simona Piskarja iz Motnika 53 (kasneje Motnik 3). Torej se je preselil le dobra dva kilometra stran od doma.

Leta 1929 je ob Motnišnici na mestu stare zgradil novo, večjo žago na vodni pogon, na katero so po letu 1953, ko so le redke privatne žage lahko delovale, njemu pa je oblast dala dovoljenje za obratovanje, vozili les domačini od blizu in daleč.

Umrli je v 87. letu starosti, njegova žena Julijana pa v 97. letu. Oba sta pokopana na pokopališču v Motniku.

Deset sinov Gregorja in Alojzije Drolc iz Bele (foto: arhiv NUK)

Zaključek

Leta 2018 je minilo sto let od konca prve svetovne vojne, zaradi katere so bile zelo prizadete tudi mnoge žene in matere, ki so ostale same na kmetijah. Alojzija Drolc je srečno preživela prvo svetovno vojno, med katero je trepetala za življenja svojih desetih sinov; preživela je tudi drugo svetovno vojno.

Po njeni smrti in po smrti sina Antona, ki je živel doma in ni imel potomcev, je rojstna hiša desetih cesarjevih vojakov začela propadati in danes kraj, kjer je stala, prerašča grmovje. Tako se je žalostno zaključila zgodba Gvovčeve domačije ...

Članek je bil v daljši obliki objavljen v Kamniškem zborniku XXIV, ki je izšel leta 2018.

Marinka Mošnik

Literatura in viri

Uredil Angelos BAŠ, 2004: *Slovenski etnološki leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Drago MEDVED, 2003: *Stoletne gostilne na Slovenskem*. Velenje. Založba Pozoj.

Josip PAJEK, 1884: Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev. Ljubljana: Matica slovenska.

Katja ZAVRŠNIK, 1997: Bolska nekoč. *Savinjčan*, maj 1997, letnik 19, številka 6, stran 27.

Deseti brat – kje je?, *Slovenec*, 7. maja 1900, letnik 28, številka 104, stran 3.

Šest sinov v vojni, *Slovenec*, 12. oktobra 1915, letnik 43, številka 233, stran 5.

Deset sinov pri vojaki, *Slovenec*, 10. novembra 1915, letnik, 43, številka 257, stran 4.

Mati desetih sinov-vojakov, *Slovenski narod*, 16. avgusta 1915, št. 186, stran 3.

Deset sinov - vojakov matere Alojzije Drolc, roj. Piskar, v Špitaliču na Gorenjskem, *Ilustrirani glasnik*, 4.11.1915, letnik 2, številka 10, stran 95.

Obdarjena mati 10 sinov – vojakov, *Domoljub*, 24. novembra 1915, letnik 28, številka 44, stran 637.

Nadškofijski arhiv Ljubljana

Upravna enota Kamnik

Spletni in osebni viri

IZVLEČEK DOGODKOV IZ ČASA NOB NA OBMOČJU ŠOLSKEGA IN KRAJEVNEGA OKOLIŠA ŠPITALIČA

Predmetni izvleček pomembnejših dogodkov iz časov narodnoosvobodilnega boja na območju šolskega in krajevnega okoliša Špitalič je sestavljen iz podatkov, ki jih je vpisal v šolsko kroniko Osnovne šole Špitalič takratni šolski upravitelj tovariš Robič Anton, podatkov dobljenih in zbranih s strani odbornikov odbora ZB NOV Motnik – Špitalič, predvsem pa po pripovedovanju tovariša Železnik Filipa in njegove žene Železnik Tončke "Zdravke". Vse te podatke je skrbno pridobil in shranil moj oče Janez Petrič.

Pisalo se je leto 1941, ko po kapitulaciji bivše jugoslovanske vojske in takratnih oblastnikov v tuhinjskih krajih štirinajst dni ni bilo nikogar, ki bi prevzel oblast. Na velikonočno soboto 12. 4. 1941 so se peljale skozi tukajšnje kraje prve nemške motorizirane edinice proti Kamniku in proti koncu meseca aprila je prišla v Motnik prva posadka šestih mož nemške policije oz. žandarmarije. V tistem času je Špitalič¹¹ spadal k občini Motnik, zato je v ta kraj le od časa do časa prihajala patrulja dveh mož. Teden dni po prihodu žandarmarije je prispel SA oddelek dvajsetih mož, ki so začeli z raznimi popisi od hiše do hiše. Poveljnik te enote je prišel tudi v šolo, kjer je ukazal učencem, da morajo odslej pozdravljati s hitlerjevskimi pozdravi.

Reden pouk po dotedanjih učnih načrtih je trajal le do 18. 5. 1941 in še to v zadnjem mesecu s prepovedjo poučevanja zemljepisa in zgodovine. Omenjenega dne je pred 8:00 uro zjutraj prišel poveljnik žandarmarije, ki je zaklenil in zapečatil razred in pisarno. Tako je bil s tem dnem pouk v Špitaliču v slovenskem jeziku prekinjen, nadaljeval se je v naslednjem šolskem letu v nemškem duhu, jeziku in z nemškimi učitelji.

Spomladi leta 1942 so se pričeli pojavljati prvi partizani in zato se je takratna učiteljica umaknila v Motnik in tam nadaljevala s poukom na motniški šoli. Šolska mladina je tako, razen zime 1943/1944, ostala brez pouka vse od maja 1942 pa do osvoboditve.

Od jeseni 1943 pa do pomladi 1944 je v Jastrebljah pri Reberšek Francu (po domače Brigeljnu) poučeval t.i. tovariš Vladko s partizanskim imenom "Gad", ki je bil študent gozdarskega inštituta v Mariboru, doma iz Čemšenika. Spomladi 1944 je odšel na Dolenjsko v partijsko šolo in kolikor je znano, je kasneje umrl v borbi za Savo, kjer si je sodil sam.

V tem času so se vršile tudi številne aretacije in med prvimi je bil aretiran 9. 5. 1941 tukajšnji šolski upravitelj Anton Robič. Prepeljan je bil najprej v zapore okrajnega sodišča v Kamniku, od tam pa naprej v Begunje, kasneje še v Št. Vid nad Ljubljano. Tu je bil zaprt vse do izgnanstva v Srbijo. Vmes je bil 6. 7. 1941 v zgodnjih jutranjih urah v spremstvu straže pripeljan na svoj dom po prtljago in družino. Vsak je smel vzeti s seboj le 50 kg najnужnejšega, vsa ostala imovina pa je bila s strani Nemcev zaplenjena. Prostori v privatni hiši, kjer so bile Robičeve stvari shranjene, so bile zapečatene. On in člani njegove družine so bili pripeljani nazaj v Št. Vid. Tam je sledila še temeljita preiskava prtljage in žepov, nakar so bili vsi skupaj 9. 7. 1941 prepeljani v Srbijo. Za zaplenjenim premoženjem se je izgubila vsaka sled.

Osvobodilno gibanje se je začelo na tukajšnjem območju meseca maja leta 1942. Kot prva borca in organizatorja sta bila domačina Jeras Jože – Branko ter Korošec Rok – Boris. Pridružil se jima je še Cencelj Franc – Boltežar iz Okroga. Skupno so vstopili v prvo partizansko enoto, iz katere se je kasneje razvil Kamniški bataljon. Do kakih večjih spopadov z okupatorjem leta 1942 še ni prišlo in borci so izrabili ta čas za dobro organizacijo ter zasledovali domače izdajalce.

Zaradi vedno bolj agresivnega nasilja, ki ga je izvajal okupator na tem območju, se je ljudstvo začelo zblíževati, ter z vso močjo podpirati OF. Prisilna mobilizacija domačih fantov v nemško vojsko, je dala novih pobud za vstop v vrste partizanov. Poleg prej omenjenih Jeras Jožeta in Korošec Roka, so meseca februarja 1943 vstopili v boj Cene Anton – Lazar, Cencelj Vlado – Živko, Berlic Leopold – Vladimir, meseca marca pa še Kropivšek Valentin – Edi, Zore Franc – Nande, Mošnik Blaž iz Nove rebri in še nekaj drugih.

¹¹ V območju Špitaliča so spadale med NOB sledeče vasi in naselja: Špitalič, Bela, Zgornji in Spodnji Okrog, Češnjice, Jastrolbje, Zobava, Nova Reber, Nadlistnik, Dolina in Slopi.

Pisal se je dan 19. 3. 1943, dan, ki je pokazal kako krhka je nit med življenjem in smrtjo. Tega dne je nesrečno padel Karel Leopold, cestar iz Špitaliča in hkrati obveščevalec. Vse se je odvijalo na Kozjaku v Suhem grabnu. Ta dan so hoteli likvidirati Vonta Martina iz Češnjic, ki se je tiste čase stalno nahajal v ilegali v Motniku. Omenjenega dne je šel Vonta Martin s Karlom Leopoldom preko Kozjaka in, ko so odjeknili strelji, je namesto Vonte padel Karel – obveščevalec.

Vsled vedno večjega priliva borcev v partizanske enote, se je v jeseni leta 1943 ustanovila brigada Slavka Šlandra (6-7. IX. 1943) v Špilku, na Gaberskih senožetih. Prav ta brigada je kasneje napravila mnogo uspešnih pohodov in akcij proti sovražniku. V času, ko je bila brigada na svojih pohodih in na položajih, sta tovariša Branko in Boris začela na Tuhinjskem področju ustanavljati OF odbor ter še druge odseke. Do ustanovitve OF odbora je prišlo meseca septembra 1943, na katerem je bil na čelu Železnik Janez – Ludvik, v pomoč mu je bilo dodeljeno še več članov – obveščevalcev, med njimi tudi Klemen Pavel – Simon. Istega leta v novembru je bila v tesni povezavi z odborom OF ustanovljena še organizacija SPŽŽ – Slovenska protifašistična ženska zveza, kateri na čelu je bila Železnik Tončka – Zdravka, poleg nje pa še Drolc Marija – Jelka, Žavbi Angela – Ančka in Klemen Anica. Spomladi 1944 pa se je osnovala še ZSM – Zveza slovenske mladine, s sekretarko Klemen Ano – Vijolico na čelu. Vse organizacije so bile med seboj v najtesnejšem sodelovanju, ker se je sleherni član zavedal svojih dolžnosti, tako pri nabiralnih kot obveščevalnih akcijah.

Politično vodstvo na tukajšnjem področju je bilo poverjeno Jerasu Jožetu – Branku in Novaku Ivanu – Marku iz Bele, ter še nekaterim tovarišem iz drugih krajev.

Ena izmed prvih borb, ki je bila izvedena 4. 6. 1942 s strani partizanov je potekala na Kozjaku, kjer so napadli poštni avtobus. Po odvzemu nemške pošte in legitimiranju oseb so avtobus zažgali. Poleg tega je potekalo srečanje nemške in partizanske patrulje v Šipku, kjer sta padla dva Nemca. Vzporedno je potekalo še nekaj manjših borb na Menini planini.

Leto 1943 je prineslo Nemcem mnogo razočaranj, ker je večina ljudi iz tukajšnjih krajev množično povezana z OF in so se vrste borcev vedno bolj množile. Zato so nemške oblasti poslale v Špitalič precej močno skupino vojakov, ki so jih nastanili deloma v graščini, deloma v župnišču. Iz varnostnih razlogov so vsa okna graščine zazidali, napravili strelne line, gornji del oken pa zamrežili. Mreže, katere so uporabili pri teh delih, so pokradli na šolskem vrtu. Da bi bili tudi ponoči varni pred eventualnimi napadi partizanov, so uvedli nočno stražo.

Kadar se je na Okrogu zadrževala Šlandrova brigada se dostikrat niti podnevi niso upali prestopiti praga njihove utrdbe. Mleko, katerega so morali prinašati otroci, pa so vlekli po vrvici v prvo oziroma v drugo nadstropje.

Manjša borba v tem letu je bila dne 13. 6. 1943 pri zapuščeni žagi v Špitaliču, saj je bil tu najprimernejši prehod iz naselja Doline, Nove rebri in Nadlisnika v Trojanski Šipek oziroma na Lipovec in zato so se fantje posluževali te poti. Nemška patrulja je imela tega dne zasedo v prostorih žage, morda namenoma, morda je zgolj slučajno tam vedrila, ker je takrat deževalo. Usoda je hotela, da je šlo v tem času nekaj naših borcev po tej poti. Odjeknili so strelji in padla sta dva partizana. Ostali so se med streljanjem srečno prebili in nadaljevali pot. Mrtveca sta bila pripeljana v Motnik in tam tudi pokopana.

Nemci so hoteli za vsako ceno zatreti partizansko gibanje pri nas, zato so bile predvsem koncem avgusta 1943 s strani gestapa in nemške policije izvedene mnoge aretacije, mučenja in preseljevanja naših ljudi v razne zapore in nemška taborišča. Sledili so vedno pogostejši pohodi nad partizane in v spomin na te hude čase se je po osvoboditvi proglasil datum 19. 8. 1943 za krajevni praznik, ki ga borci in člani ZB – NOV Špitalič – Motnik praznujejo vsako leto.

Dne 28. 3. 1944 so Nemci ojačani s posadko iz Motnika ter ob podpori Motniških raztrgancev napravili pohod na Okrog. Vsled prevelike premoči so se morali naši borci umakniti. Na bojišču je padlo 5 borcev. Nemškim Vlasovcem so sledili od hiše do hiše tudi raztrganci in, ko so pretaknili vse kote posameznih hiš ter jih poropali, so začeli požigati. Plameni so zajeli skoraj pol vasi Zg. Okroga tako, da je nekaterim pogorelo s hišo vred prav vse imetje. Med najbolj prizadetimi so bile družine Pogačar, Cencelj, Petrovič, Mali, Kerle in Poljanšek. Med

tem požiganjem je padel tovariš Pogačar Matija iz Zg. Okroga - Rojina, ker je med požiganjem bežal, a so ga sovražniki ustrelili.

Drzen podvig so napravili partizani 14. 4. 1944 pod Kozjakom, koncem vasi Jastrobļje, kjer so napadli nemško policijo. V tej borbi je brez partizanskih izgub padlo 13 Nemcev in le eden jim je ušel. Čim so Nemci izvedeli za ta dogodek, so prišli močno ojačani pobrati mrtvece in jih prepeljati v tukajšnjo graščino, kjer so ležali več dni. Končno je prišla po mrtvece avto kolona, jih naložila, ter peljala proti Kamniku, vendar ni prišla do cilja, ker je bila tudi ta avto kolona pri Lazah napadena in uničena.¹²

Med uspele akcije naših borcev spada vsekakor tudi borba dne 4. 8. 1944, čeprav je bila požgana graščina in žal tudi šola v Špitaliču. Obe stavbi sta bili takrat namreč sedež nemške policije. Graščina je po osvoboditvi popolnoma razpadla, šolo pa so po osvoboditvi takoj obnovili in zopet predali njenemu namenu.

Največ gorja in strahot je preživelo tukajšnje ljudstvo v času hajk, ki so se pričele ob božiču 1944, ter so trajale v presledkih vso zimo tja do velike noči 1945. V hajke so poslali Nemci roparske čete Vlasa, ki so neusmiljeno in prav na barbarski način pričele s svojim delom. Kadarkoli so prišli v vas so pretaknili vse po hišah, vse kote, vse omare in skrinje ter pokradli vse kar jim je prišlo pod roke. Posebno pozornost so polagali na maščobo, prekajeno meso, klobase, žganje in sadne pijače, na ure, denar, obleko, perilo in obutev, ter sploh na vse predmete, ki so bili nekaj vredni. Odnegli so vse kar jim je prišlo pod roke. V slučaju, da v hiši niso dobili mesnih izdelkov, so se napotili v svinjak ter zaklali na mestu najlepšega prašiča. Izropali in odgnali so s seboj tudi mnogo goveje živine. Ni čudno, da je zato začelo tukajšnje prebivalstvo skrivati in zakopavati meso, žganje, zabelo, žita in podobno v zemljo, kjer je bilo vsaj delno varno pred temi nasilniki. Kljub temu so nemalokrat s pomočjo psov odkrili tudi v zemlji zakopano imetje in odnesli še tisto, kar je bilo skrito za najhujšo silo.

Na svojih pohodih pa niso samo plenili in ropali temveč tudi pretepali, mučili, streljali ter požigali gospodarska poslopja. Tako so nemške čete s pomočjo domačih in vlasovskih tolp 22. 10. 1944 po popolnem izropanju zažgali vsa gospodarska poslopja s hišo vred na Slapeh pri posestniku Semprimožnik Jožetu, ki je bil ta čas kot interniranec v Dachau. V tem naselju so požgali tudi gospodarska poslopja last Grabnar Ludvika iz Motnika.

Kakor je neznano poreklo premnogih borcev, tako je neznano tudi poreklo 17 partizanov, ki so bili nekje onkraj prelaza Kozjaka zajeti in privedeni v Špitalič. Sredi januarja 1945 so jih v gozdu pri Krevlemovem mostičku postrelili in jih pustili v snegu ležati par tednov. Šele čez čas so Nemci ukazali domačinom, da jih pokopljejo. Njihova trupla počivajo v skupnem grobu na pokopališču v Špitaliču. Med njimi je bil kasneje po obleki in po zobovju le eden prepoznan s strani svojcev ter prepeljan v domači kraj. Za vse ostale se poreklo ne ve.

Hajke so trajale kot že omenjeno vse do velike noči leta 1945, v tem času so bili iz tukajšnjega področja številni vaščani internirani in poslani v različna taborišča.¹³

Po končanih hajkah je tukajšnje prebivalstvo zopet zaživelo dokaj svobodno in razen nekatere izjem, so vse navedene grozote še bolj močno in bratsko povezale med seboj prebivalce Špitaliča in okoliških vasi.

Špela Petrič

12 Vsi avtomobili so bili z mrtveci vred popolnoma požgani in na cesti so ostala le železna zveržena ogrodja od avtomobilov.

13 Med njimi so bili leta 1941 internirani: Robič Anton (šolski upravitelj z vso družino) in tukajšnji župnik Pogačnik Anton. Leta 1943 je bil izseljen Učakar Jože z družino – v Margvan stein – Niedermfels, družina Lipovšek Jerneja v Sehwarbergeberg – Seheinfeld, gospodar Lipovšek Jernej v taborišče Weimar – Buehenwald, Ahčin Janez in Frančiška v Burgkausen. Internirani in poslani v Dachau: Novak Franc, Kadunc Matevž, Semprimožnik Jožef, Lipovšek Leopold, Klemen Anton, Učakar Janez, Pistotnik Alojz, Cencelj Janez, Zajc Jakob in Reberšek Franc. V Monsburgu so bili odpeljani: Novak Anton, Drolc Blaž, Novak Matija in Homšak Franc. V Weimar – Buchenwaldu je bil odpeljan Lipovšek Jernej, v Rawensbrucku Cencelj Marjeta, v Oramienburgu Drolc Elizabeta, Cencelj Anton v Kymdofu in Cencelj Ciril v Mitlageru.

LOVSKA DRUŽINA MOTNIK – ŠPITALIČ

Lovska družina Motnik-Špitalič v letu 2019 šteje 40 članov. Z divjadjo gospodarimo na 4000 hektarjih površine. Najštevilčnejša vrsta divjadi v našem lovišču je srnjad, nato divji prašiči, jelenjad, gamsi ter mala divjad (lisica, kuna, jazbec, zajec). Zadnje leto na območju Menine lovimo tudi medveda.

V letu 2019 smo v lovišču, na lovskih objektih in zaradi škod po divjadi opravili skupaj kar 2700 prostovoljnih delovnih ur. Skozi leto oskrbujemo tudi štirinajst krmišč, ki jih zalagamo s senom, koruzo, krmno peso in sadjem. V lovišču skrbimo za 81 lovskih opazovalnic, spomladi pa z soljo napolnimo kar 84 solnic. Za krmljenje porabimo 4 tone krmne pese, 4 tone koruze ter 325 kilogramov soli. Ob tem pokosimo še zgornjo Kisovsko senožet.

Vzdržujemo in obnavljamo pet lovskih objektov, in sicer Lovski dom, "črno" lovsko kočo, kozolec in strelišče v Špitaliču ter lovsko kočo na Menini planini. Vsako leto iz lovišča izvzamemo približno 120 kosov visoke ter 50 kosov male divjadi. V letu 2019 bomo skupaj za škode po divjadi izplačali lastnikom zemljišč približno 2.500 € odškodnin.

Lovci se ob lovu in delih v lovišču ukvarjamo tudi z lovskim strelstvom. V letu 2019 smo se udeležili sedmih lovskih strelskih tekem, sami pa smo organizirali dve strelski tekmovanji.

Strelski dosežki v letu 2019:

- občinska tekma v LD Tuhinj: Domen Semprimožnik – 3. mesto v glinastih golobih in 4. mesto v kombinaciji;
- troboj v Tuhinju: ekipno 2.mesto, Srečo Krznar posamezno 2. mesto;
- tekma Bežeči merjasec v LD Motnik-Špitalič: 1. mesto ekipno LD Motnik-Špitalič, 1. mesto posamezno MK 35 na srnjaka Gregor Mežnar, 2. mesto posamezno MK 35 na srnjaka Domen Semprimožnik, 2. mesto posamezno na bežečega merjasca Marjan Perko, 2. mesto posamezno v kombinaciji Marjan Perko, 3. mesto veterani posamezno na bežečega merjasca Srečo Krznar, 3. mesto veterani posamezno v kombinaciji Srečo Krznar.

Lovska družina je v zadnjih letih znašla med kladivom in nakovalom med zahtevami Zavoda za gozdove, ki nam določa plan odstrela, za doseganje katerega smo kazensko odgovorni – s tem zavodom težko dosežemo kak pameten kompromis, čeprav z loviščem gospodarimo že 73 let – ter lovsko inšpekcijo, ki nas nadzoruje, ali ravnamo v skladu z zakoni, ter lastniki zemljišč, katerim divjad povzroča škodo.

V zadnjih letih položaj lovskih družin ni ravno zavirljiv: državi plačujemo koncesijo, da lahko obstajamo in lovimo, mediji in javnost nam niso naklonjeni, na koncu pa še od lastnikov zemljišč ne dobivamo ravno pohval. Zato je lovska organizacija ter volja njihovih članov, katerih je vedno manj, na veliki preizkušnji vzdržljivosti in potrpljenja. Vendar se ne bomo predali!

Ker si prizadevamo, da tradicija lovstva v Motniku in Špitaliču ne bi propadla, vabimo vse, ki imate veselje do lova in narave, da se nam pridružite; posebej ste zaželeni domačini in lastniki zemljišč, ki lovišče že tako dobro poznate ter z njim tudi gospodarite.

Lovska družina Motnik-Špitalič vam želi lepe božično-novoletne praznike ter srečno novo leto.

*Majo Perko,
starešina LD Motnik-Špitalič*

Letos spomladi se je od nas poslovil Janez Petrič, sodelavec Motniških novic in Špitavskih novic. V njegov spomin objavljamo zgodbo, ki jo je v svojem slogu napisal za zbornik ob 70-letnici naše lovske družine.

Polna luna in bukov zajec

Pravijo, da se zvečer začne za naravo nočni počitek. Ta rek drži samo delno. Bolj drži star slovenski pregovor, ki pravi, da ima noč svojo moč, in to drži kar na mnogih področjih našega vsakdana. Take izkušnje imamo tudi lovci z nočnim lovom. Kljub temu da naj bi narava počivala, se nekateri nočni iskalci hrane odpravijo na svoj prehrambeni pohod. Jež in jazbec s svojim godrnjanjem motita nočni mir med stikanjem za svojimi grižljaji. Na bukvi se med iskanjem hrane oglašča polh, ki utihne ob skovikanju svojega sovražnika sove, pa tudi kuna se odpravi stikat za hrano in lisica ter seveda tudi divji prašič, ki vtika svoj rilec tja, kamor ga ne bi bilo treba.

Rek, da ima noč svojo moč, velja tudi na lovce, posebno ob polni luni. To so noči, ko tudi na lovce vpliva tako imenovana polna luna, tako da jim podzavestno vzbudi strast po zalezovanju divjih prašičev. Ko se oko privadi na nočni pogled, vzameš dvogled in opazuješ okolico v polnem pričakovanju lovskega blagra. Kar nenadoma zagledaš prašiča, kako stoji, oprezuje okolico in skozi nosnice preceja vonje. Bolj ko ga gledaš, jasneje prepoznaviš obrise prašiča. Vidiš njegova zaobljena ušesa, podolgovati rilec, majhne oči, samo ne stoji še v primernem položaju za strel. Ko strmiš v to silhueto, vidiš, kako zasučje glavo, prestopi pa se ne. To traja in traja dolge minute, ko bi se vendar že moral prestopiti. K licu prisloniš puško, jo odložiš, k očem prisloniš dvogled ... in to nekajkrat ponoviš. Ko se nič ne premakne, zopet k licu prisloniš puško in z nogo udariš ob tla. Tudi tedaj se nič ne premakne. Puško imaš še vedno prislonojeno k licu, glasno zabrunđaš, zažvižgaš, prašič pa še kar stoji, stopiš nekaj korakov proti njemu, pa še vedno se ne premakne. Popolnoma te ignorira. Ko prideš do njega, ugotoviš, da gre za lesen panj in ne za prašiča.

Tudi take so izkušnje z nočnega zalezovanja divjih prašičev. Pa ne samo prašičev, podobno jo je zajec zagodel nočnima lovcema, seveda ob polni luni.

Ko se je dan utapljjal v noč, je kos kot zadnji večerni pevec zapel večernico vrh smreke. Tedaj sta se do koč na Mesarojcah pripeljala lovca, oba iz Kamnika. Po značaju sta bila zelo različna: prvi, Franc, je bil nekoliko starejši, večj vsakdanje lovske latinščine in navihanosti ter izkušen lovec, drugi je bil Ivan, nekoliko mlajši, bolj resen, z občasnimi prebliski humorja. Seveda sta se na Menino pripeljala zaradi polne lune, da bi zalezovala divje prašiče, ki so takrat rili po okoliških pašnikih. Od koč sta se odpravila na Grčn'kovo poljano. Franc je imel več izkušenj z nočnim lovom. Z dvogledom je opazoval okolico. Nenadoma s komolcem dregne Ivana in mu prične kazati zajca, kako drži možička. Ivana ogovori: "Ivan, ti si odličen strelec, celo v državnem merilu, pomeri ga, preden bo pobegnil." Franc nadalje opazuje zajca skozi dvogled. Ko strel zmoti nočno tišino, se Franc zopet oglasi: "Daj Ivan, pohiti, še vedno stoji!" Potem ko drugi strel zmoti nočno tišino, se Franc odpravi po zajca. Ko prispe do njega, se šegavo oglasi: "Ivan, jaz bi ga že pobral, pobral, če ne bi imel tale bukov zajec preveč globokih korenin."

Pripravil Brane Šimenc

DRUŠTVO UPOKOJENCEV MOTNIK ŠPITALIČ

Letošnje leto je bilo v Društvu upokojencev (DU) Motnik Špitalič zelo pestro. Poleg že ustaljenih dejavnosti in dogodkov se je odvilo tudi nekaj izrednih. Pa pojdimo po vrsti.

Vsak mesec potekajo kar štiri dejavnosti, ki jih uvrščamo med športne: kratki pohodi vsak drugi torek, dolgi pohodi četrto sredo, vsak četrtek "klubski večeri" v dvorani Kulturnega doma – namizni tenis in pikado ter z oktobrom novost – sprehod na tretji četrtek v mesecu. To je dejavnost, ki je namenjena tistim, ki bi radi hodili, pa ne zmorejo preveč daleč in visoko. Kratki in dolgi pohodi so že stalnica in dobro sprejeti. Ekipa okrog 20 upokojencev se redno udeležuje in prvih in drugih. Letos so bili med zanimivejšimi kratkimi pohodi obisk gore Oljke, Kuma, Rogle in Rašice. Med daljšimi pa vzponi na Nanos, Golte, Korošico in Krvavec.

Ob četrtkih se upokojenci zberejo v dvorani, kjer vihtijo loparčke ali zadevajo v pikado. Včasih gre hudo zares. Mogoče se pa drugo leto odločijo oditi na kakšno tekmovanje upokojencev.

Pohod v januarju, Tabor nad Vranskim

Prireditveni prostor za pohodnike

Med zelo uspešno izpeljane dogodke lahko uvrstimo tudi organizacijo in izpeljavo pohoda v maju za upokojence in upokojenke DU Gorenjske.

Gostili smo čez dvesto pohodnikov na kratkem pohodu po "Motniški turistični poti" in daljšem na Slopi.

Vrbanovčev kozolec, krajši pohod gor. upok., 23. 5.

Postanek pri rudniku, krajši pohod gor. upok.

Pred odhodom na daljši pohod gor. upok.

Postanek na Slopeh, daljši pohod gor. upok.

Kulturni dogodki so tudi že kar nekaj let del našega programa. Letos smo začeli s prireditvijo na predvečer slovenskega kulturnega praznika, nadaljevali z druženjem ob 8. marcu, s kulturnim programom smo popestrili občni zbor in piknik na Peči. V avgustu smo sodelovali na proslavi ob krajevnem prazniku KS Motnik in KS Špitalič na Slopeh. Zadnja kulturna prireditev je bila v oktobru, "Bogata jesen". Program ob slovenskem kulturnem prazniku je bil preplet tekstov, Prešernova Turjaška Rozamunda in Cankarjev Kurent, pesmi in plesov. Nastopali so ljudje iz Motnika in Špitaliča, tokrat same domače moči. Zelo dobro obiskana je bila tudi jesenska prireditev. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička. V programu so sodelovali recitatorji, Pevski zbor DU Motnik Špitalič, učenke in učenci OŠ Šmartno v Tuhinju PŠ Motnik in gostje iz Reteč pri Škofji Loki, Tamburaška skupina Bisernica – veterani, člani KUD Janko Krmelj. Občinstvo so navdušili.

Obe prireditvi sta bili zelo uspešni. Obiskovalci so bili zadovoljni, nastopajoči pa veseli, ker nam je program odlično uspel. Ob koncu prireditev je sledilo druženje ob doma spečenih sladkih in slanih dobrotah ter pijači. Dodana vrednost. Veseli nas tudi dejstvo, da sodelujemo z različnimi generacijami ter ljudmi od blizu in daleč.

Sodelovali smo na Križnikovem pravljичnem festivalu. Na naši stojnici so otroci lahko izdelali barčico iz kartona in jo ob pomoči gasilk spustili po Motnišnici.

V novembru smo upokojenke izdelale novoletne voščilnice za potrebe društva.

Nastop šolarjev pred slovenskim kulturnim praznikom

Nastop PZ DU Motnik Špitalič pred slovenskim kulturnim praznikom

Pevski zbor se je letos pod vodstvom zborovodkinje Marinke Golob "razcvetel". To pomeni, da so pevke in pevci sodelovali na čisto vseh prireditvah. Kljub še ne enoletnemu stažu so se 13. aprila udeležili revije pevskih zborov gorenjskih DU v Bistrici pri Trziču. Nastopilo je

14 pevskih skupin, ki so bile zelo različne po številu let delovanja in številu pevcev. Nekateri štejejo tudi čez 30 pevcev in pevk. Naš je bil med najmanjšimi in najmlajši. Vsak zbor je zapel dve pesmi. Tričlanska komisija je izbrala tri najboljše zборе. Ob zaključku revije je iz vseh grl zadonela skupna pesem Slovenska dežela. Z nastopom našega zbora smo bili zelo zadovoljni.

Skozi celo leto obiskujemo člane in članice, ki dopolnijo 80 ali 90 let, jih obdarimo in jim zaželimo obilo zdravja ter vse dobro. V decembru bomo poverjeniki obiskali starejše od 80 let. Z obiskom jih želimo razveseliti in skromno obdariti. Obiščemo tudi bolne. Ob smrti se poslovimo s praporom, svečami in včasih tudi z govorom.

Projekt "Starejši za starejše" se je v Sloveniji začel izvajati leta 2005 pod okriljem Zveze društev upokojencev Slovenije in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti z namenom, da mlajši upokojenci stojimo ob strani starejšim. Ob obiskih in anketiranju poizvedemo, če potrebujejo pomoč ali kako živijo. Na srečo je v naši okolici dobro poskrbljeno za vse, ker imajo vsi v bližini prijazne svojce, ki jim pomagajo, če je potrebno. Naše društvo je k projektu pristopilo leta 2013 in s tem pridobilo status humanitarne organizacije. V njem sodeluje 6 prostovoljk, koordinatorka in njena pomočnica. Nekajkrat letno se dobimo na izobraževanju ali sestanku, kjer izmenjamo mnenja in se seznanimo z novostmi.

Skupina upokojenk je tudi letos šla z učenci na spomladanski in jesenski pohod – športni dan. Letos se je upokojila učiteljica Vida Kovačič in me smo se na junijskem športnem dnevu poslovile od nje ter se ji zahvalile za dolgoletno prijetno sodelovanje. V septembru smo odšli na kratek pohod na Strmco. V drugem delu smo se na šolskem igrišču pomerili v igrah brez meja "Polžarjada". Tekmovali so tudi upokojenke. Bilo je veselo in zabavno. Zelo smo veseli, ker motniški šolarji velikokrat sodelujejo na naših prireditvah.

V septembru smo odšli na izlet. Ogledali smo si proizvodnjo piva v pivovarni Laško. Zelo zanimiva izkušnja. Cevi, cevi, cevi, povsod je bilo polno cevi. Presenetljivo. Opazili smo zelo malo zaposlenih. V vseh delih pivovarne pa velja strogo varnostno obnašanje, tudi za obiskovalce. Tudi mi smo si oblekli varnostne brezrokavnike. Na degustacijo piva smo šli v gostilno zraven pivovarne. Potem smo se odpeljali v Radeče. Vkrkali smo se na splav in gorvodno pluli do Zidanega Mostu. Izvedeli smo marsikaj zanimivega o splavarjenju ter o krajih Radeče in Zidani Most. V Trbovljah nas je v lokalu, kamor smo šli na kavo, obiskal jamski škrtat Perkmandelc. Malo za šalo malo zares nam je natrosil cel kup domislic in zanimivosti. Organizator izleta nam je na poti skozi Trbovlje povedal veliko o mestu, propadu tovarn in razvoju drugih dejavnosti. Pot smo nadaljevali po serpentinasti cesti čez preval Preval in se mimo Marije Reke spustili proti Preboldu. V Šempetru smo s poznim kosilom v restavraciji Nekropolis zaokrožili zanimiv dan. Organizator se je zelo potrudil in preživeli smo prijeten in dogodivščin poln dan.

Na občnem zboru smo za dolgoletno delo na humanitarnem področju podelili pisni priznanji Pokrajinske zveze DU (PZDU) za Gorenjsko članici Slavki Križnik in članu Filipu Grabnar. Na pikniku na Peči smo čestitali Marici in Francu Zajc za 50 let skupnega življenja.

V juniju se je skupina naših članov v Snoviku udeležila srečanja upokojencev Gorenjske. Dogodek je organiziralo DU Kamnik v sodelovanju z občino Kamnik, PZDU za Gorenjsko in termami Snovik. Zbralo se je blizu 2000 upokojencev in med njimi okrog 200 prostovoljcev v projektu "Starejši za starejše". Ogledali so si lahko terme, bosonogo pot in zeliščarske nasade ob apartmajih. V ponudbi je bila malica, pijača in živa muzika. Upokojenci zelo radi zaplešejo. Bilo je zabavno in veselo.

Če bi pogledali na koledar, na katerem so zapisani vsi naši dogodki, bi videli in se prepričali, da jih je zelo veliko. Veseli smo, da si z njimi popestrimo tretje življenjsko obdobje, sodelujemo z različnimi generacijami ter širimo kulturo in zabavo v naši okolici.

V prihajajočem letu vsem želimo zdravja, sreče in osebnega zadovoljstva.

*Majda Zupančič
DU Motnik Špitalič*

Pohod na Nanos

Društvo upokojencev Motnik–Špitalič ima pohodniško sekcijo, ki vsak mesec organizira dva pohoda, enega lažjega in enega daljšega oziroma težjega. Tako smo se 24.7. odpravili na daljši pohod na Nanos. Zbor pohodnikov je bil ob sedmi uri zjutraj v Motniku. Zbralo se nas je enajst pohodnikov. Lepo vreme in dobra volja je bil znak, da se nam obeta čudovit dan. Ko smo se pripeljali do Razdrtega smo se dogovorili za pot. Izbrali smo daljšo in nekoliko lažjo pot. Žal nas je na vrhu ravno ta dan pričakala zaprta Vojkova koča, kar pa nam ni vzelo dobre volje. Malica iz nahrbtnika in malo kačje slane za zdravje, nato pa vrnitev v dolino. Vračali smo se po nekoliko bolj strmi poti. Na cilju smo bili srečni, brez poškodb, prask in žuljev. Med povratkom domov smo se ustavili na Postojnskem letališču saj je bilo potrebno napolniti naše želodčke. Ob vrnitvi domov smo se dogovorili, da se na Nanos še kdaj vrnemo, ampak po drugi poti.

Popotovanje od Litije do Čateža

Tradicionalni, letos že 33. pohod po Levstikovi poti od Litije do Čateža, je potekal 11. novembra. Tudi letos se nas je v organizaciji Društva upokojencev Motnik–Špitalič udeležilo 24 pohodnikov. Večina pohodnikov so člani društva iz Motnika in Špitaliča. Letos so se nam pridružili tudi mlajši in pohodniki iz drugih krajev, tako da smo bili prav pisana družina. Kljub nekoliko blatni poti na začetku je bila hoja prijetna, saj domačini ob poti poskrbijo za pestro ponudbo domačih dobrot in glasbo. Iz stojnic prijetno dišijo dobrote kot so: zaseka, klobase, palačinke, zavitki, kruh, suho sadje, domače vino in še bi lahko našteval.

Pot je lahka, nezahtevna, je pa dolga 22 km. Tako da pohod z malo postankov lahko traja cel dan. Med potjo je poskrbljeno tudi za dobro voljo, saj kar na štirih krajih igrajo ansambli,

kjer se lahko pohodniki tudi zavrtijo ob zvokih domače glasbe. In že je tu Čatež, ki smo ga letos dosegli ob 16. uri.

Na fotografiji je večji del naše skupine pohodnikov.

Valentin Hribar

OBNOVA IN BLAGOSLOV ŠPITAVSKIH ORGEL

Več kot sto let potem, ko so bile v Špitaliču postavljene nove Naraksove orgle, smo letos januarja dočakali zaključek njihove prve generalne obnove. Obnovo je izvedlo Orglarstvo Kolar.

Pročelje orgel pred in po obnovi z novo osvetlitvijo kora.

Orgle so dvo-manualne (dve klaviaturi), 14 registrske s polnim obsegom manualov in polnim pedalom - po standardih romantičnih orgel z začetka 20. stoletja. Orgle take velikosti so bile ob postavitvi za našo dolino kar posebnost, tudi dandanes bi v cerkvah, kot je naša, pričakoval eno-manualne, 7 do 10 registrske, torej vsaj pol manjše. So Naraksovo 11. in predzadnje delo (postavljene leta 1915 med svetovno vojno) ter na žalost ene izmed njegovih zadnjih ohranjenih, delujočih orgel. Naraks je poznan kot izvrsten intonater in tako je tudi v naših orglah pustil svoj pečat. Po zadnji novici, da skoraj enakih Naraksovih orgel iz Predddvora pri Kranju ne bodo obnovili, temveč jih nadomestili z večjimi novimi, smo iz kulturno-zgodovinskega vidika lahko še toliko bolj veseli in ponosni, da smo jih ohranili. Tako so poleg Teharskih orgel te orgle njegove zadnje popolnoma ohranjene in restavrirane dvo manualne orgle.

Ljubljanski nadškof Stanislav Zore je v nedeljo, 27. oktobra, pri popoldanski slovesni maši ob 16. uri blagoslovil obnovljene orgle in nov ambon. Pri slovesnosti je pel domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom Marinke Golob, k sodelovanju pa smo ob tej priložnosti povabili še štiri motniške pevce in organista iz Sel. Na slovesnosti sem igral domači organist. Po obhajilu sva z orglarjem Simonom Kolarjem predstavila tudi zvočno plat orgel, register po register, uporabo različnih kombinacij registrov, pleno (zvok večine registrov brez miksture in zvez) in tutti (zvok polnih orgel). Slovesnost blagoslova orgel je velik praznik za župnijo, župljane, še posebej pa za nas, pevce in organiste. Izvedbe takšnih projektov so večinoma izredno zahtevne, finančno velik zalogaj in ne prav pogoste. Lahko bi rekli, da se v župnijah kaj takega dogodi le vsakih 100 ali celo 200 let, in še to le v večjih. Marsikje za nove orgle ali obnovo zbirajo več desetletij.

Pred samo slovesnostjo so krajani uredili še mnogo drugih stvari. Zamenjale so se vse dotrajane preproge na glavnem oltarju, kjer lahko sedaj vidite novo rdečo preprogo. Posodobilo se je ozvočenje, strme stopnice na kor pa so dobile ograjo, ki so se jo pevci še posebej razveselili. Pred cerkvijo so se postavili mlaji, očistila se je vsa okolica, parkirišče, travnate površine, notranjost zvonika in prostor spodaj, še posebej pa se je očistilo in okrasilo notranjost cerkve - oltarji, sedišča, okna, simsi. Po sami slovesnosti je bila zunaj pogostitev za vse prisotne.

Nova preproga pod oltarjem.

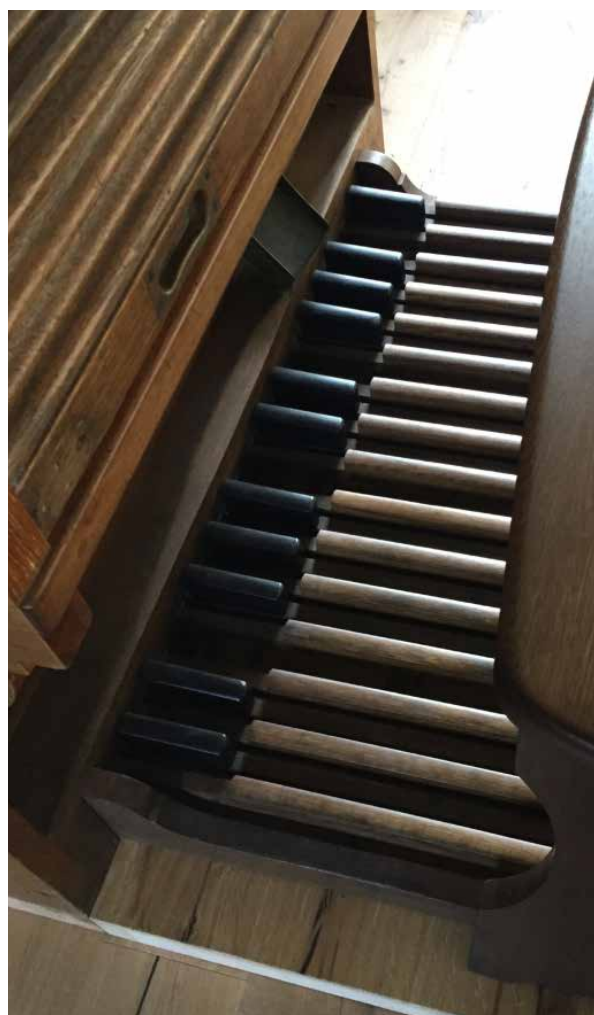
Kaj se je pri obnovi orgel postorilo

Orgle do sedaj niso bile deležne nobenega večjega popravila, nadgradnje ali sprememb. Pnevmatski sistem je kljub letom deloval presenetljivo dobro, a so bile lesene piščali, mešički in meh že dodobra načeti, izgovorjava piščali počasna in nejasna zaradi umazanije ter usedlin, orglam pa je močno primanjkovalo sape že ob malo bolj slovesni igri.

Zbledelost in odpadanje barve na omari, pred in po obnovi.

Imele so številne pomanjkljivosti, ki jih je Orglarstvo Kolar v času obnove odpravljalo drugo za drugo. Obnovili so vse piščali, sapnice, meh, igralnik in zunanji videz orgelske omare ter namestili nov brezšumni ventilator. Tega se je iz zvonika prestavilo v orgelsko omaro, da se v sapnico in piščalje dovaja enako temperiran in vlažen zrak, kot je v cerkvi. Igralnik se je priklopilo na ločen dovod zraka pod višjim pritiskom za doseg optimalne odzivnosti. Glavnina del pa je bila usmerjena v obnovo pnevmatske trakture - torej prenosom signalov od igralnika do piščali. Želja je bila, da se bočni igralnik prestavi v sredino pred orgle. S tem organist pridobi bistveno izboljšano zvočno sliko orgel, hkrati pa izboljšan nadzor nad pevskim zborom, ki sedaj stoji na novih praktikablih.

Igralnik pred (levo zgoraj) in po obnovi (spodaj levo in desno).

Nova situacija je velika pridobitev za pevski zbor, ki je sedaj na strani ob orglah bolj homogeno postavljen, ne zastira zvoka orgel in poje v smeri proti organistu, zborovodji in oltarju. V naših orglah je 830 piščali, ki so bile deležne obnove. Lesene so izdelane v glavnini iz smrekovega lesa, kovinske pa pretežno iz zlitine svinca in kositra. Največja lesena meri okrog 3 m, ki jo dva komaj neseta, najmanjša pa je v velikosti svinčnika. Piščali se je na novo intoniralo in izenačilo prehode znotraj posameznih registrov. Orglar je sklepal, da sta bila Principal in Oktava naknadno intonirana na Jenkov način, tako da se jih je povrnilo v prvotno stanje. Ostalih sprememb, ki bi odstopale od Naraksove prakse, ob prenovi ni bilo najti.

Nekaj pevcev na praktikablih.

Zvok obnovljenega inštrumenta s prvimi 6 registri smo imeli priložnost prvič slišati na božični večer 2018, delo pa se je v celoti zaključilo januarja 2019.

Pročelje orgel pred in po obnovi s prestavljenim igralnikom, ki je bil pred tem na strani.

Kako naše orgle delujejo

Bistveni element vsakih orgel je veter. Tega v naše orgle dovajamo preko brezšumnega ventilatorja. Veter pride najprej v meh, ki se zaradi tega dvigne - meh orgel zaseda celoten prostor pod piščaljem, ki ga vidite iz cerkve, do višine malo več kot 2m. Obtežen je z utežmi, ki vetru dajo točno določen pritisk. Pritiska na mehu je 95mm, kar je 10mm več kot običajno pri pnevmatskih orglah in kakšnih 30mm več kot pri mehanskih. Iz tega lahko sklepamo, da je Naraks želel večjo odzivnost orgel in je to reševal z višanjem pritiska celotnih orgel. Iz mehu se potem veter po kanalih širi do sapnic, kjer čaka na organistov ukaz. Temu vetru rečemo **pojoči veter**. Ko organist pritisne tipko na igralni mizi, se sproži druga, sledeča reakcija:

Ventil pod tipko spusti drug veter v svinčeno cev. Temu vetru rečemo krmilni veter in prihaja iz igralnika (op.p. igralnik je po novem priklopljen na direkten odvod zraka iz ventilatorja in zato pod mnogo višjim pritiskom, kar močno poveča hitrost krmilnega vetra in hitrejši odziv orgel). Zračni signal potuje po cevi do vmesnega releja, ki ojačan signal pošlje naprej. Pri tem se napihnejo membrane, ki pnevmatski signal spreminjajo v mehanskega. Ko signal za določen ton prispe na tonsko letev v sapnici, se tu napihne toliko mešičkov, kolikor je registrov piščali na sapnici. Če ima organist vključene npr. tri registre (izmed 14, kolikor jih je v orglah), potem tonski ventili v obliki stožcev spustijo iz sapnic drug - prej omenjeni pojoči veter, ki je tam čakal in te tri piščali zapojejo. Ves postopek se pri vsakem pritisku na tipko odvije manj kot v desetinki sekunde - v primeru mehanskih orgel je ta odziv v trenutku, brez zamika, lahko rečemo 0 ms. Zato je igranje pnevmatskih orgel pri tehnično zahtevnih skladbah lahko kar velik zalogaj.

Hranjenje piščali v zakristiji (zgoraj levo), subbas pedalne piščali (spodaj levo) in (desno) ena izmed najdaljših piščali v orglah, ki gredo za orgelskim mehom kar do dna orgelske omare.

Dogodki

Po slovesnosti blagoslova novih orgel so v planu naslednji dogodki:

- **Na predbožični večer, 24. decembra, organiziramo tradicionalni božični koncert,** ki bo 30 minut pred polnočno sveto mašo.
- **Spomladi, aprila ali maja 2020, planiramo orgelsko-zborovski koncert s povabljenimi tujimi organisti.** Ti bodo solistično izvedli izbrana orgelska dela iz širokega in raznolikega orgelskega repertoarja. V okviru koncerta se obeta tudi nekaj zborovskih in ostalih pevsko ali instrumentalno solističnih točk.
- **Junija 2021 v Špitaliču gostimo dekanijsko revijo pevskih zborov Kamnik.** Župnija Špitalič tega dogodka, kot ena izmed redkih v dekaniji Kamnik, še ni nikoli gostila. Vsi prisotni dekanijski organisti in zborovodje smo bili na zadnjem sestanku enoglasnega mnenja, da je sedaj, glede na obnovljene orgle, kor in urejeno cerkev, pravi trenutek. Sam dogodek bo prispeval tudi k prepoznavnosti našega kraja.

Pogled s strani pred in po obnovi z novo osvetlitvijo kora.

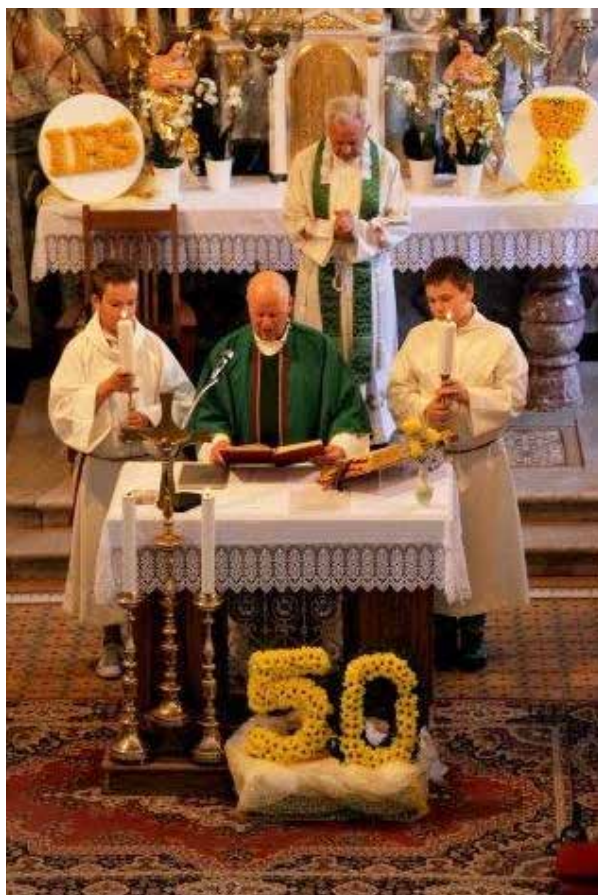
Zahvala

Iskrena zahvala vsem, ki ste podprli projekt obnove s svojimi darovi, s svojim časom, z besedami podpore in iskrenim, nesebičnim sodelovanjem. Zares lepo je delovati v župniji, kjer so ljudje povezani, konstruktivni, vedno pripravljeni sodelovati in predvsem vsi na isti strani, ko gre za večje odločitve - kar obnova orgel definitivno je. Iskrena hvala vsem ključarjem, g. župniku Nikolaju Štolcarju, župnijskemu svetu in vsem vam, ki ste projekt obnove podprli in ga postavili kot prednostno nalogo.

Hvala!

Anton Semprimožnik, organist

ZLATOMAŠNIK NIKOLAJ ŠTOLCAR

Junija, je naš župnik Nikolaj Štolcar obeležil 50 let maševanja.

Na povabilo faranov iz Zgornjega Tuhinja smo se odločili, da sodelujemo pri izvedbi zlate maše v Zgornjem Tuhinju. Tako smo združili moči in pomagali pri organizaciji zlate maše, ki je potekala 30. junija 2019 ob 10.00 uri.

Farani iz Špitaliča pa smo se odločili za ponovitev zlate maše, ki je potekala 21. julija ob 8.30 uri v Špitaliču. Združili smo moči in pripravili vse potrebno za ponovitev te slovesnosti. Na koncu zlate maše smo se farani zahvalili gospodu Nikolaju Štolcarju za neizmeren trud, ki ga vlaga v našo župnijo in mu čestitali ter zaželeli še veliko let opravljanja plemenitega poslanstva v službi Boga in človeka.

Tekst: Špela Hribar, foto: Anamari Hribar

KRAJEVNA SKUPNOST ŠPITALIČ

Za vse tiste, ki mogoče lanske izdaje naših novic niste prebrali, bom uvodni del ponovil.

KS Špitalič zastopa svet KS, kateri šteje sedem članov. Člani sveta smo: Marko Drolc-predsednik, Marko Pančur, Bojana Pančur, Fanika Drolc, Matjaž Sedeljšak, Valentin Hribar in Igor Zajec.

KS Špitalič za svoje delovanje od Občine Kamnik dobi cca. 4.300 € dotacije. Letno pa KS dobi cca. 1.000 € od najemnine za telefonsko centralo. S tem denarjem pokrivamo stroške kulturnega doma, nekaj prispevamo vsem društvom, ki delujejo v kraju, pomagamo pri izgradnji vodovodov, Miklavževanju in še kaj bi se našlo.

Če sem bil lani pesimist glede občinskih sredstev je letos drugače. Iz občinskega proračuna smo uspeli pridobiti cca. 48.000 € sredstev za posodobitev ceste Sp.-Zg. Okrog. Iz občinskim denarjem je bilo narejenega cca. 240 m asfalta. S sredstvi, ki jih je prispevala KS (cca. 2.500 €) in krajan Igor Zajec (cca. 7.900 €) pa še nadaljnjih 70 m. To je za našo KS kar velika pridobitev, zlasti za krajan Zg. Okroga, ki se vozijo v Špitalič.

Pomembna novost, ki se tiče vseh nas, je tudi urejanje pokopališča in mrliške vežice. Po dolgih letih je s funkcije skrbnika zaradi zdravstvenih težav odstopil Anton Drolc, istočasno z njima pa tudi Stanka Klemen, ki je vodila finance in vse ostalo. To je bil za KS kar velik šok, saj sta zgljedno skrbela za vse.

Že nekaj časa nam Zakon o finančnem poslovanju prepoveduje pobiranje grobnine in vsega ostalega (dolga leta je bila praksa, da se je pobiralo v kulturnem domu). Vsa plačila morajo potekati preko TRR KS. Celoten sistem je bilo potrebno spremeniti, zato je KS kupila program za pisanje računov in položnic. Potrebno je bilo na novo vnesti vse podatke, v poštne nabiralnike pa ste že prejeli račune s položnicami. Delo na tem področju je prevzela Bojana Pančur, za kar se ji iskreno zahvaljujem. Finančno poslovanje smo torej uspešno uredili.

Za red in čistočo mrliške vežice trenutno skrbi Fanika Drolc.

Nimamo pa še človeka, ki bi skrbel za red in urejenost pokopališča in mrliške vežice. Vsi vemo, da je potrebno postoriti marsikaj. Apeliram na vse krajan, kdor ima malo časa in volje (zaželeno je, da je v dopoldanskem času doma), da prevzame to delo.

Ključni mrliške vežice se sedaj nahajajo pri meni in Faniki Drolc, za plačilo uporabe pa se lahko obrnete name ali na Bojano Pančur.

Na koncu te teme bi se rad zahvalil zlasti našemu Antonu Drolcu in Stanki Klemen ter vsem ostalim, ki so karkoli naredili, da sta pokopališče in vežica lahko v ponos Špitaliču.

Za leto 2019 smo si zadali še en cilj, postavitve dveh nadstrešnic na avtobusni postaji Jastrobje. Pridobivanje soglasij je v teku, nato nas čaka še izvedba. Avtobusne nadstrešnice bo financirala KS, delno pa bomo pomagali tudi krajan Jastrobje sami.

Kot vidite se v KS kar nekaj dogaja, če imate kakršne koli želje, graje, pohvale pa je najbolje, da se obrnete name.

Marko Drolc, predsednik KS Špitalič

Lahko smo zadovoljni, da živimo v Špitaliču

Ko pišem, razmišljam, kako delamo in kako kraj živi. Pridem do zaključka, da imamo srečo, da so med nami sposobni in požrtvovalni ljudje. Sposobnih v kraju je še veliko, pripravljenih za delo v kraju pa žal ne. Odločil sem se omeniti nekaj imen, brez katerih Špitalič trenutno ne bi bil tak kot je.

Naj začnem s PGD Špitalič v katerega vložim največ časa in energije. Naš poveljnik Tomaž Zabavnik je tudi predsednik GZ Kamnik, naša tajnica Bojana Pančur strokovna sodelavka GZ Kamnik.

Predsednik bi lahko bil tudi boljši, ampak imam srečo, da je ob meni taka ekipa. S tem mislim na celoten upravni odbor, ki je zelo delaven in konstruktiven. Rezultati društva so na res zavidljivi ravni.

Nadalje Društvo ŠKT, kjer bi posebej pohvalil predsednika Valentina Hribarja, Bojano Pančur in Mojco Hribar. Rezultati delovanja so zelo vidni; novice, zgibanka, razglednica, prekrasna osvetlitev Špitaliča v novoletnem času, Miklavževanje (lanska prireditev je bila res nekaj posebnega).

Tudi KS ne dela slabo. Podpiramo vse kar se v kraju dogaja. Manjka pa nam človek, ki bi bil aktiven v občinski politiki, saj bi potem lažje prišli do določenih sredstev občinskega proračuna.

Odlično je tudi stanje v naši farni cerkvi. Vrhunski organist in zborovodkinja z odličnim pevskim zborom. Pri maši ob blagoslovu orgel sem imel občutek, da sem v Gallusovi dvorani, kjer igra orkester in poje profesionalni pevski zbor. Na tem mestu res hvala Antonu Semprižniku, Marinki Golob, vsem ključarjem in seveda gospodu župniku, ki ima največ zaslug, da je klima v fari zopet dobra.

Rezultati dela in pozitivne energije omenjenih društev in organizacij so lepo vidni v kraju.

Imamo lepo urejen in obnovljen kulturni in gasilski dom, otroško igrišče, katerega smo zgradili z malo denarja in veliko dobre volje. Lepo je urejeno tudi pokopališče in mrliška vežica. Ponosni smo lahko na popolnoma obnovljeno farno cerkev, katere notranjost marsikomu vzame dih in ga očara. Ne smem pozabiti na že kar prepoznaven bajer v opuščnem kamnolomu, ki ga je uredil gospod Silvo Učakar, ki je velik ljubitelj in donator Špitaliča. Verjemite, veliko tujcev je pozitivno presenečenih, ko pridejo v naš kraj.

Dotaknem naj se še letošnje pridobitve, to je posodobitev ceste Zg.-Sp. Okrog v dolžini cca. 300 m. Največ zaslug za to ima Igor Zajec, brez katerega bi bila ta cesta verjetno še v celoti makedam.

Dobra stvar v Špitaliču je sodelovanje. Pri delu skupaj zavijamo rokave, se pomenimo in nismo razdeljeni na dve ali več nasprotnih si skupin, kot se to dogaja marsikje. Popolnoma normalno je, da pride do sporov, ampak ko je potrebno, znamo stopiti skupaj.

Ker se nekateri, ki smo že predolgo prisotni, počasi umikamo v zaslužen pokoj, pozivam in prosim mlade, da se vključite v delo kraja. Premalo nas je in vse težje je dobiti ljudi za kakršnokoli sodelovanje.

Naj bosta vzgled za to dve res dobri menjavi v PGD. Mojco Hribar je pri vodenju članic zamenjala Urša Baloh, Valentina Hribarja pa pri delu z mladino Igor Železnik, Vesna Drolc in sedaj tudi Miha Vrhovnik.

Kljub vsem pridobitvam nas čaka še ogromno dela, predvsem na komunalnem področju (pločniki, postaje, ceste, ...) in to naj bo izziv naslednikom. Obljubim, da bomo tudi "tastari" še pomagali, saj imamo voljo in izkušnje, a potrebujemo pomoč mladih. Ker živimo v dobi interneta, v dobi kjer si vse bolj postajamo tujci vas pozivam, da stopimo skupaj, se družimo in sodelujemo.

Ta članek sem napisal zato, ker imam občutek, da marsikdo ne ve kaj sploh delamo oziroma kdo kaj dela. Vedno se mora človek podpisati z imenom in priimkom, sovražim anonimnost.

Res da smo majhni, ampak če bomo držali skupaj se bomo v Špitaliču imeli zelo lepo – imamo vse pogoje. To je moja predstavitev dela in moje razmišljanje. Kdor se s čim ne strinja pa naj za naslednje novice napiše svoj članek, bom zelo vesel.

Marko Drolc

Čistilna akcija, 30. 3. 2019

Pred nekaj leti je bila organizirana vseslovenska čistilna akcija "Očistimo Slovenijo" in mnogi so bili takrat prepričani, da čistilne akcije po mestih in vaseh ne bodo več potrebne. A žal temu ni tako. Vsak želi, da je njegovo dvorišče čisto, marsikomu pa ko stopi na tuje dvorišče, to ni več pomembno. Mi si želimo, da je Špitalič z okolico čist in lepo urejen, zato vsako leto organiziramo čistilno akcijo. Letos smo se zbrali 30. marca. Veliko nas je bilo, predvsem pa je pohvalno to, da se je čiščenja udeležilo veliko mladih. Največ odpadkov se še vedno nabere ob glavni cesti po Kozjaku. Očistili smo tudi divje odlagališče na področju pod Lipovcem.

Vsem, ki ste se udeležili akcije, pa tudi vsem, ki skozi vse leto skrbite za lepoto in urejenost kraja, se iskreno zahvaljujemo.

Tekst: Valentin Hribar, foto: Bojana Pančur

ŠPORTNO KULTURNO TURISTIČNO DRUŠTVO ŠPITALIČ

Vsak začetek je težak, pravi že star rek. In zakaj bi bilo tokrat drugače. Pred tremi leti se nas je nekaj krajanov in krajanek odločilo oživiti Športno društvo in razširiti dejavnost društva še na kulturo in turizem. Prevzel sem vodenje društva in takrat se nisem zavedal kaj me pravzaprav čaka. Mlad in optimističen, ne to nisem, nekdo bi rekel star pa neumen, ne tudi to nisem. Sem pa starejši in optimističen.

V društvu smo si zadali nekaj projektov, za katere smo bili mnenja, da smo jih sposobni realizirati. Danes jim že lahko rečemo tradicionalni. To so: čistilna akcija (skupaj s KS), velikonočni nogometni turnir, pohod na Limbarsko goro, urejanje igrišč in ožjega središča Špitaliča, ekskurzija (skupaj s PGD), prestava za otroke, Miklavževanje, adventna okrasitev v Špitaliču in Jastrobljah, izdaja zgibanke, razglednice in Špitavskih novic.

V naše vrste želim povabiti vse, ki želijo pomagati, da bi kraj še bolj napredoval, kajti samo od sebe ne pride nič.

Imamo še veliko zamisli, veliko idej, toda za uresničitev le teh so potrebni zagnani ljudje. Star pregovor pravi: "Kakor si boš postlal tako boš ležal". Enako velja za naš kraj, kar bomo organizirali, kar bomo polepšali, tako bo, in lahko bomo ponosni, da smo iz Špitaliča.

Celotnemu Upravnemu odboru se zahvaljujem za sodelovanje. Brez vseh vas ne bi bili uspešni. Zahvala tudi vse članom društva, KS Špitalič in krajanom, ki naše delovanje podpirate s prostovoljnimi prispevki na prireditvah.

Valentin Hribar, predsednik Društva ŠKT Špitalič

Pohod po nagelj na Limbarsko goro

Spomladi, 31. marca 2019, je Društvo ŠKT Špitalič organiziralo pohod po nagelj na Limbarsko goro, kjer je vsako leto maša v cerkvi Sv. Valentina, sledi kulturni program, na koncu pa različni narodno - zabavni ansambli poskrbijo za prijetno vzdušje.

Iz Špitaliča, se je pohoda udeležilo 18 pohodnikov. Poleg daljše poti je bila na voljo tudi krajša pot. Tisti, ki smo se odločili za daljšo pot, smo se zbrali pred Kulturnim domom v Špitaliču.

Kljub hladnemu jutru, smo se hitro ogreli, ko smo se vzpenjali po strmi gozdni poti proti "Šipku". Po slabi uri hoje smo le prispeli na vrh, v Gaberske senožeti, kjer smo si oddahnili in kmalu nadaljevali pot proti Limbarski gori. Pot nas je vodila pod Špilkom, skozi Gaberje in nato v Blagovico. Tam so nas čakali ostali pohodniki, ki so se odločili prehoditi krajšo pot. Pred nami je bil še eden izmed zahtevnejših vzponov po strmi pešpoti, saj smo pot skupaj nadaljevali proti Golčaju.

Na vrhu smo se ustavili ter si ogledali cerkev Sv. Neže, ki je najstarejša cerkev v Črnem Grabnu. Nato pa nas je ob prijetnem in sproščenem koraku pot vodila do vrha.

Ker je bil organiziran že 31. pohod po nagelj med dnevom žena in materinskim dnevom, smo na vrhu vse ženske dobile rdeč nagelj.

Po končani sv. maši in kulturnem programu, smo se okrepčali ob dobri hrani in pijači. Ob sončnem vremenu smo se še malo podružili in se prepustili zvokom glasbe, nato pa smo se odpravili proti domu.

Tekst: Urša Baloh, foto: Valentin Hribar

Velikonočni nogometni turnir, 21. 4. 2019

Na Velikonočno nedeljo smo organizirali tradicionalni Velikonočni nogometni turnir. Tekme so potekale na asfaltnem igrišču pri Kulturnem domu. Sodelovale so 4 ekipe in sicer Špitalič, Jastrobje, Okrog in Izseljenci.

Ob 10. uri smo pričeli z žrebom parov za prvi krog. Takoj po žrebu se je pričela prva tekma. V nadaljevanju sta poraženi ekipe igrali med seboj za 3. mesto in zmagovalni ekipe igrali med seboj za 1. mesto. Vsaka tekma je potekala 2x20 minut, vmes je bilo 5 minut odmora.

Končni vrstni red:

1. mesto: Izseljenci
2. mesto: Špitalič
3. mesto: Okrog
4. mesto: Jastrobje

Za prva tri mesta so bili podeljeni pokali.

Na turnirju se je zbralo tudi precejšnje število gledalcev, predvsem krajanov, ki so vzpodbujali ekipe in poskrbeli za zelo dobro vzdušje.

Bojana Pančur

Srečanje podeželjskih žena Tuhinjske doline

Podeželjske žene Tuhinjske doline so letos junija za vsakoletno srečanje izbrale Špitalič. Na srečanje so povabile tudi sosednja društva. Zbralo se je preko osemdeset žena. Na kratko smo jim predstavili zgodovino našega kraja in farne cerkve Antona Puščavnika. Nato smo si ogledali notranjost cerkve. Očarane nad lepoto obnovljenih oltarjev in orgel so zapele lepo Marijino pesem.

Skupaj smo odšli na ogled Špitavskega bajerja, kjer nas je z dobrodošlico pričakal Silvo Učakar. Na kratko je predstavil dogajanje kako je iz zapuščenega kamnoloma nastal lep bajer. Povedal je, da so iz opuščenega kamnoloma odpeljali na deponijo 25 kamionov raznega odpadnega materiala. V bajerju so trenutno tri vrste rib, ki jih ni potrebno dodatno hraniti, saj je bajer bogat z algami in planktonom. Ribe vrste AMUR se prehranjujejo z algami, ribe TOLSTOBİK, ki zrastejo tudi do 1,2 metra pa se prehranjujejo s planktonom. Tretja vrsta rib, ki so v bajerju, pa so AMERIŠKE POSTRVI. Kar nekaj žena pa se je kamnoloma spominjalo z nostalgijo, saj so tu s svojimi partnerji kopali pesek za gradnjo hiš. Nato smo si ogledali še jelenjo čredo. Sledilo je kosilo in prijetno druženje na Lovski koči.

Valentin Hribar

Predstava za otroke Junaški jelen

Tudi letos je naše otroke v prostorih KS obiskalo Družinsko gledališče Kolenc, tokrat z nadvse poučno predstavo (poučno tudi za starše). V nedeljo, 3. 11. 2019, so k nam pripeljali Junaškega jelena, ki je Matica učil lepih manir, kot so ločevanje odpadkov in prijaznost do starejših oseb. Udeležba je bila velika in na otroška usta so pričarali veliko nasmehov, prav tako pa jih spodbudili, naj z ločevanjem odpadkov rešujejo svet! Prizadevamo si, da bomo v našem kraju videli še veliko takšnih predstav.

Anamari Hribar

Miklavževanje (december 2018)

Sveti Miklavž se je tudi lansko leto spomnil na otroke iz našega kraja in se pri nas, tako kot vsako leto, spet oglasil. Lansko leto je z darili razveselil 40 otrok.

Prvič v vseh letih pa je miklavževanje potekalo zunaj, na Špitavskem igrišču.

Na njegov prihod so nas pripravili otroci iz Podružnične osnovne šole Motnik. K nam je prišel v sprevodu z vozom, pred njim pa so se prižigale lučke na drevoredu in prva lučka na adventnem vencu. S seboj pa je pripeljal tudi svoje pomočnike: 3 angele, ki so mu pomagali pri podarjanju daril, in zlobne parkeljne, ki so poskrbeli za tiste, kateri niso bili pridni.

Po obdarovanju je potekal bazar novoletnih voščilnic ter aranžmajev, katere so naredile članice PGD Špitalič. Možno se je bilo tudi pogreti s toplim napitkom.

Da pa je izvedba tega dogodka uspešna, gre zahvala Društvu ŠKT Špitalič, KS Špitalič in pa seveda staršem.

Anamari Hribar

Strokovna ekskurzija

Sobota, 19. oktobra 2019, je bila rezervirana za strokovno ekskurzijo. Člani PGD in Društva ŠKT smo se odločili za ogled Bele Krajine. S seboj smo povabili tudi ostale krajanje in druge, ki so se nam želeli pridružiti. Že kmalu se je izkazalo, da nas čaka lep, topel dan, saj nas je sonce pozdravilo že navsezgodaj. Naš prvi postanek je bil na jutranji kavici, nato pa smo se podali na Turistično kmetijo Cerjanec, kjer smo si privoščili toplo malico in si ogledali tradicionalno belokranjsko hišo. Odšli smo do izvira reke Krupe, kjer nas je čudovit naravni ambient naravnost očaral. Nadalje smo si v starem mestnem jedru Metlike ogledali Belokranjski muzej in Gasilski muzej dr. Branka Božiča, ki s svojo bogato zbirko prikazuje zgodovinsko dediščino gasilstva od začetka do današnjih dni. Pot nas je vodila v vinsko sosesko Drašiči, v Osnovni šoli Bistra buča pa smo se vrnili v leto 1957 in izkusili način učenja naših prednikov. Izlet smo zaključile ob prijetnem druženju na izletniški kmetiji Bajuk.

Tekst: Bojana Pančur, foto: Anamari Hribar

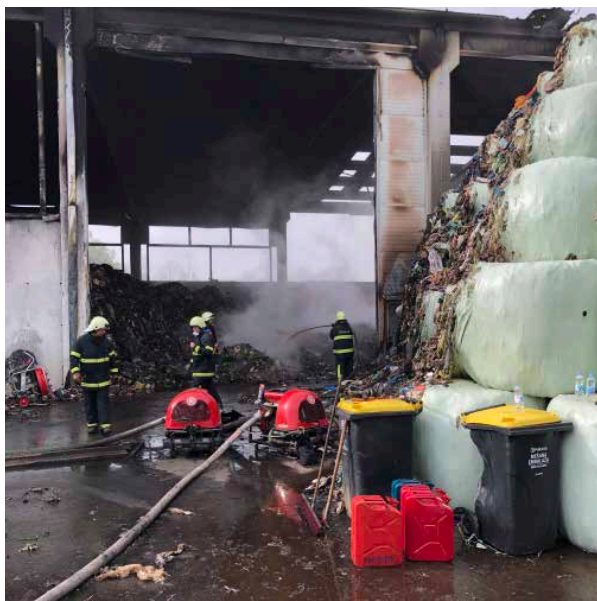
PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO ŠPITALIČ

Gasilci smo bili tudi letos dejavni na različnih področjih. Naša dejavnost obsega področje operative, veliko pozornost namenjamo izobraževanju in usposabljanju ter organizacijski dejavnosti, pomembno vlogo pa zasedata tudi požarna preventiva in tekmovanja.

Operativna dejavnost

Konec leta 2018 in začetek leta 2019 sta bilo zelo sušna in mrzla. V določenih vodohраниh pričelo zmanjkovati vode. Gasilci smo jo glede na potrebe krajanov dovažali.

V mesecu maju smo se odzvali na poziv in odhiteli na pomoč v Suhadole, kjer je zagorelo v zbirnem centru za odpadke podjetja Publikus. Imeli smo nalogo dovoza vode ter pomoč pri gašenju z IDA zaradi strupenih plinov, ki so nastajale ob gorenju odpadkov. Na intervenciji je sodelovalo 9 gasilcev z GVC 16/40.

V mesecu juniju nas je prizadel močan dež in veter. Posredovali smo na 8 prijavljenih lokacijah, kjer smo krajanom in krajanom priskočili na pomoč zaradi nevarnosti vdora vode v objekt in uničevanja nepremičnin in lastnine. Prišlo je do močnejšega naliva na področju Menine planine in Šipka. Voda, ki je prišla iz obeh hribov v dolino v velikih količinah, z veliko hitrostjo in s seboj prinesla veliko količino vej, kamenja, skal, je kar hitro zabila propuste in kanale ter prestopila bregove. Po končani intervenciji smo opravili preventivne pregled požarnega okolja in odpravili pomanjkljivosti ter nevarnosti, ker je bilo napovedano, da se lahko nevihte nadaljujejo še naslednji dan.

V juliju smo na pobudo župana priskočili na pomoč krajanki pri sanaciji vodohrama zaradi zastрупitve z oporečno vodo. Ob polnjenju GVC s svežo vodo iz našega požarnega vodohrama smo ugotovili, da je prišlo do okvare, in sicer na dotoku v vodohram, kjer je prišlo do zračnega žepa, ki je onemogočal dotok vode vanj. Okvaro smo sanirali takoj naslednji dan, pri tem pa še očistili notranjost vodohrama.

V mesecu septembru nas je ponovno zajel močan veter in padavine tako, da smo ponovno priskočili na pomoč. Odstranili smo podrti drevje s ceste in opravili ogled požarnega okoliša.

Ob teh intervencijah se je pokazalo, da bo potrebno v prihodnje zaradi vse večjega števila naravnih nesreč dokupiti nujno potrebno opremo (podgana za čiščenje mulja v ceveh, za C cev ter visoki tlak).

S strani civilne zaščite smo pridobili večjo količino UV odpornih protipoplavnih vreč s peskom. Vreče se nahajajo skladiščene – pokrite z zeleno ponjavo pri obzidju graščine v Špitaliču in so na voljo vsem krajanom in krajanke, ki jih potrebujete za preprečitev nevarnosti. Vreče lahko vzamete sami, vendar vas naprošamo, da o tem obvestite PGD Špitalič.

Apeliram na vas krajanke in krajan, da takoj ko opazite nevarnost obvestite 112, da nas aktivirajo, da lahko priskočimo na pomoč.

Zapomnite si tudi gasilski rek Otona Zupančiča, ko boste ogroženi: "NE BOJ SE ZA POMOČ, MI BDIMO DAN IN NOČ"!

Tekmovanja

Največ časa in prostovoljnih ur Špitavske gasilke in gasilci ter mladina namenimo vajam in tekmovanjem. Naše članice A in člani A2 se skozi celotno zimo intenzivno pripravljajo za tekmovalno disciplino spajanje sesalnega voda (SSV) v dvorani KS Špitalič. Ekipa članic A nas zelo dobro zastopa na zimskem pokalnem tekmovanju ter drugih tekmovanjih v SSV in CTIF, ki so in še potekajo po celotni Sloveniji.

Ko se je pomlad prebudila in ko so postale boljše vremenske razmere so tudi vse preostale tekmovalne desetine pričele s pripravami na tekmovanja. Kot je sedaj že tradicionalno smo tudi v letošnjem letu v sklopu veselice organizirali tekmovanje v vaji z motorno brizgalno po CTIF za člane in članice. Nastopilo je 20 ekip iz različnih delov Slovenije. Teden kasneje je potekalo tradicionalno Občinsko gasilsko tekmovanje v Kamniku, kjer so naše ekipe dosegle odlične rezultate, saj so si kar 4 ekipe priborile nastop na regijskem tekmovanju.

Regijsko mladinsko tekmovanje je bilo v Trzinu, člansko pa v Kamniku. Najboljše so se odrezali **člani A2**, ki so dosegli **3. mesto** in nas bodo naslednje leto prvič v zgodovini društva v članskih vrstah zastopali na državnem tekmovanju v Celju.

Na tem mestu moram pohvaliti vse ekipe, ki ste res veliko truda vložile v vaje in priprave vendar pa vam na tekmovanju ni bila naklonjena sreča in ste za malo zgrešili uvrstitve, ki so vodile na državno tekmovanje.

Mladina se veliko udeležuje tudi drugih tekmovanj. O tem pa bo več zapisanega pri delu mladine.

Ker je bolje več vlagati v preventivo, vaje in izobraževanja kot v operativo smo Špitavski gasilci in gasilke zelo aktivni tudi na teh področjih.

Preventiva

- V začetku leta smo popisali štirne na požarnem okolišu;
- Izvedba preventivnih ukrepov ob vodotokih;
- V mesecu oktobru so nas obiskali otroci POŠ Motnik v sklopu tehničnega dne, gasilci smo za njih pripravili:
 - Kratka predstavitev gasilstva v Špitaliču, predavanje na temo evakuacija in št. 112;
 - Predstavitev doma in opreme ter vozil;
 - Predstavitev ALK PGD Kamnik in delo z njo;
 - Enota reševalnih psov kinološkega društva Duplica.
- Prav tako smo v mesecu oktobru opravili pregled hidrantov in pripadajočih omaric;
- V začetku novembra smo organizirali pregled gasilnikov s strani podjetja Sintal, ki je bil in je za krajanke in krajane KS Špitalič brezplačen.

Izobraževanja

- Tečaj za prve posredovalce – PPO, ki se ga je udeležilo 15 gasilk in gasilcev (11 v Špitaliču, 4 v Zg. Tuhinju);
- Usposabljanje gasilcev za posredovanje v dvocevnih predorih, ki sta se ga udeležila 2 gasilca;
- Obnovitveno usposabljanje za delo s helikopterjem, ki se ga je udeležil 1 gasilec;
- Testiranje sodnikov, ki sta se ga udeležila 2 gasilca;
- Tečaj za operativnega gasilca, ki so se ga udeležili 3 gasilci;
- Tečaj za gasilca pripravnika, ki ga obiskuje 8 pripravnic in pripravnikov;
- Tečaj IDA, ki se ga bosta v decembru udeležila 2 gasilca.

Vaje

- Prva sektorska vaja v mesecu aprilu je potekala v organizaciji PGD Sela, kjer je iz našega društva sodelovalo 14 gasilk in gasilcev;
- Velika medobčinska vaja Menina planina je potekla konec meseca septembra pod okriljem GZ Kamnik. Sodelovali smo pri načrtovanju, organizaciji in izvedbi vaje z 29 gasilkami in gasilci;
- V oktobru smo organizirali meddruštveno vajo s PGD Motnik. Pri organizaciji in izvedbi vaje je sodelovalo 28 gasilk in gasilcev ter krajanov iz Okroga kot ponesrečenci;
- Druga sektorska vaja je potekala v novembru v organizaciji PGD Srednja vas, kjer je sodelovalo 14 gasilk in gasilcev.

Vsako prvo soboto v mesecu ob 12. uri poteka preizkus sirene. Vsako prvo nedeljo v mesecu ob 10. uri pa preizkus radijskih zvez.

V letu 2019 pa smo uvedli novost in sicer tretji četrtek v mesecu, ko se zberemo, pregledamo opremo, postorimo najrazličnejše aktivnosti v orodišču ter izvedemo manjše vaje in usposabljanja na različne teme.

V letošnjem letu pa smo uspešno dokončali še en projekt. V gasilskem domu smo uredili še nedokončano podstrešno sobo.

Lahko rečem, da smo kljub majhnemu številu članstva in mlademu društvu zelo strokovno usposobljeni in zelo aktivni. V letu, ki se počasi izteka, smo opravili že krepko čez 5000 prostovoljnih ur dela.

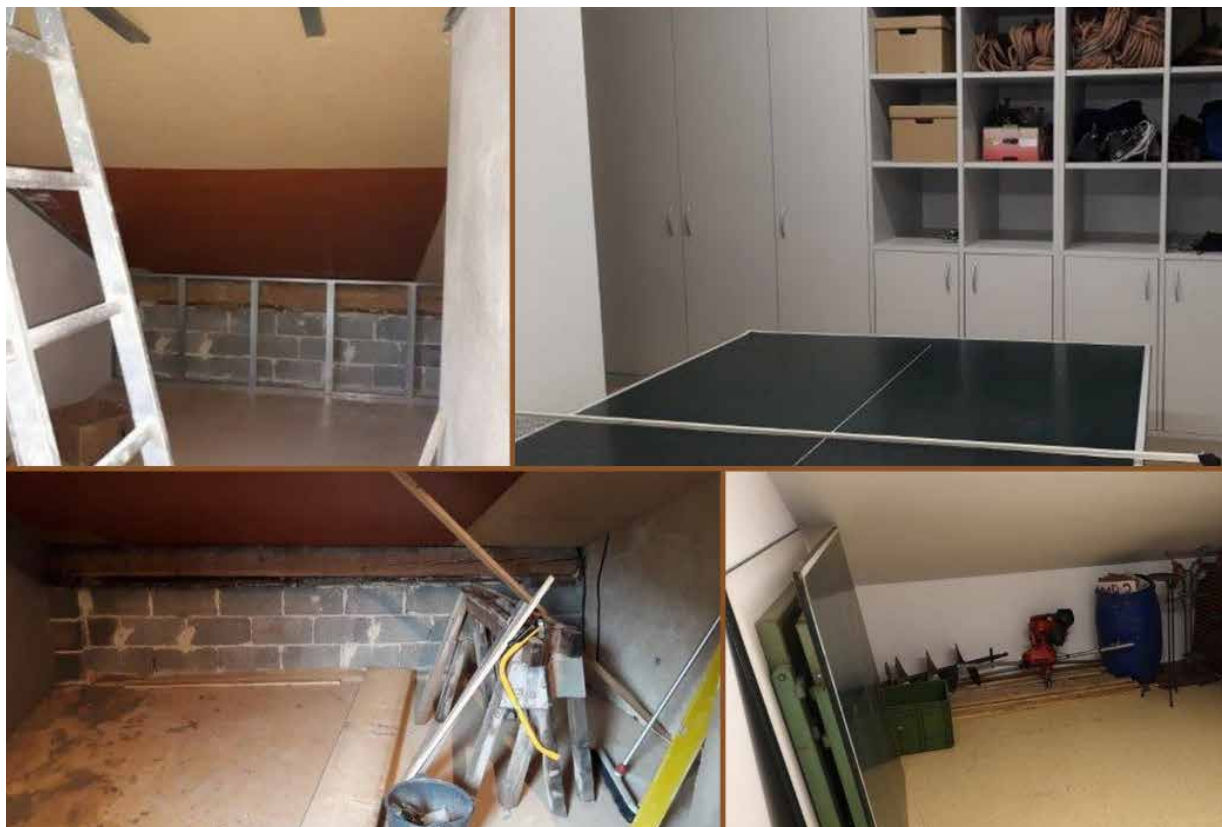
V naslednjem letu nas čaka praznovanje. **Obeležili bomo jubilej – 50 let gasilstva v Špi-taliču.** Aktivnosti že intenzivno potekajo. Na slovesnosti v mesecu maju pa bomo med drugim v operativno uporabo tudi uradno prevzeli novo motorno brizgalno.

Idej, zagona in volje za naslednja leta nam ne manjka. Imamo veliko željo po nakupu prepotrebnega vozila za prevoz moštva GVM-1, saj moramo za prevoze mladine, članov in članic na tekmovanja in za preostale ne operativne zadeve upravnega odbora ter poveljstva najemati kombije, minibusse, avtobuse ali uporabljati lastna vozila, kar pa predstavlja kar velik strošek.

Zelo me veseli tudi dejstvo, da se povečuje članstvo v mladinskih vrstah, saj bomo le tako lahko naše poslanstvo nadaljevali v prihodnosti. Tu gre predvsem velika zahvala staršem, ki omogočijo, da se lahko otroci priključijo našim vrstam.

Vsem, tako pionirjem, mladincem, gasilkam, gasilcem ter krajankam in krajanom se zahvaljujem za vsak prispevek v kakršni koli obliki.

Na koncu vas vse lepo pozdravljam z gasilskim pozdravom Na pomoč!

Tomaž Zabavnik VGČ II. st., poveljnik PGD Špitalič

Medobčinska vaja Menina planina

V soboto, 28.09.2019 je Gasilska zveza Kamnik, v sodelovanju z Gasilsko zvezo Zgornje Savinjske Doline in na mojo pobudo izvedla večjo vajo z nazivom "POŽAR V NARAVI – VELIKI VRH – MENINA PLANINA 2019".

Namen vaje je bil, da se preizkusi in izpopolni organiziranost ter pripravljenost operativnih gasilskih enot v Občini Kamnik in Občini Gornji Grad na območju Menine planine. Predpostavka je bila, da pride do požara v naravi in obstaja velika možnost, da se požar razširi na bližnje gozdne travnate površine v vse smeri.

Na vaji je sodelovalo 13 gasilskih društev iz GZ Kamnik in 7 gasilskih društev GZ Zgornje Savinjske Doline, skupaj 214 gasilk in gasilcev z 32 vozili ter člani ERPS KD Duplica s 6 psi.

Ob prejetju poziva v GE Špitalič smo takoj z GVV-2 + PMB in GVC 16/40 odhiteli na požar. Po 25 minutah od prejema obvestila smo z GVV-2 in PMB prvi prispeli na kraj požara, nekaj minut za nami je prispela še GVC 16/40. Ob prihodu sem kot vodja intervencije takoj opravil ogled požara ocenil nevarnosti in širjenje požara in predal naloge vodjema enot Špitalič. Zaradi velikega obsega požara in predvidenega velikega števila sodelujočih enot se je takoj tudi formiral štab za vodenje

intervencije ter sprejemni mesti za preostale enote. Za gašenje se je uporabljala voda iz urejenega vodohrana nad Biba jezerom ter iz Biba jezera. Območje na katerem se je požar razprostiral je obsegal cca 4,5 ha. Začetno gašenje se je izvajalo iz GVC in GVGP –jev. Po prihodu preostalih enot se je začela vzpostavljati tudi veriga motornih brizgaln za potrebe gašenja, ker je v GVC in GVGP-jih pričelo primanjkovati vode.

Celotno območje je bilo razdeljeno na dva sektorja in sicer Sektor 1 GZ Kamnik in Sektor 2 GZ Zgornje Savinjske Doline. Oba sektorja sta se morala z napadi iz verige motornih brizgaln srečati na Velkem vrhu. Dolžina vsake verige je bila cca. 900m pri čemer je bila višinska razlika med črpališčem in velikim vrhom cca 100 m. Na vaji je prišlo do "poškodbe" gasilca in do dveh pogrešanih in poškodovanih gasilcev, ki sta šla na ogled roba požarišča in se na dogovorjeno mesto nista vrnila, prekinjena je pa bila tudi komunikacija do njiju. Ponesrečenim gasilcem je pomagala enota PPO iz PGD Motnik in GZ Zgornje Savinjske Doline, enota reševalnih psov KD Duplica pa je s pomočjo psov poiskala ponesrečenca in pomagala PPO Motnik pri oskrbi in prenosu.

Po vaji se je izvedla kratka analiza, ki je podala naslednji zaključek: vaja je bila uspešno izvedena, vse enote so strokovno in enotno delovale na vseh področjih in so pripravljene in usposobljene za tovrstna posredovanja.

Ob koncu vaje se je izvedel zaključni postroj vseh sodelujočih na vaji in okrepčilo v Domu na Menini planini.

Tekst: Tomaž Zabavnik, Foto: Damjan Jeglič, Tomaž Zabavnik

Članice PGD Špitalič

Delo članic v društvu je bilo predstavljeno že v prvi številki Špitavskih novic zato bom v nekaj stavkih le povzela zapisano.

Članice v PGD Špitalič smo z delovanjem pričele leta 2004, kar pomeni, da teče že 16. leto odkar smo aktivne v društvu. V letu 2019 imamo članice sestavljeni dve desetini (A in B). Vsa leto smo vse bolj uspešne in dejavne na vseh področjih (tekmovanja, priprava ter izvedba veselice, pomoč pri delu z mladino, peka peciva, udeležba na intervencijah, operativne vaje, udeležba na občnih zborih, izobraževanja, urejanje sejne sobe po prenovi,...).

Preteklo leto smo začele ob prijetnem druženju. Kmalu po novem letu pa sta obe desetini članic pričeli z vajami za prihajajoča tekmovanja. Članice A smo se skozi celotno leto udeleževale različnih tekmovanj v Gasilski zvezi Kamnik, kot tudi drugje po Sloveniji (PGD Begunje, PGD Kebelj, PGD Zalog pri Cerkljah, PGD Zagradec pri Grosupljem, PGD Krkavče, PGD Prebold, PGD Zgornji Tuhinj, PGD Polzela).

Obe desetini sta se udeležili občinskega tekmovanja v Mekinjah. Osvojile smo 1. in 2. mesto, zato sta se obe desetini uvrstili na regijsko tekmovanje. Na regijskem tekmovanju, ki je prav tako potekalo v Mekinjah, pa sta se obe desetini uvrstili na 7. mesto.

V začetku leta smo se tri članice udeležile usposabljanja za prve posredovalce v Špitaliču ter nato skozi leto opravljale praktične vaje in obnavljale pridobljeno znanje.

Kot vsako leto, smo se udeležile maše za žive in pokojne gasilce v Špitaliču, ter sv. maše v Šentgotardu. Pomagale smo pri pripravah in izvedbi tekmovanja ter veselice, kjer so nas

zabavali člani Skupine Biseri. Obe desetini sta se udeležili omenjenega 6. tekmovanja (pred veselico). Članice A smo se uvrstile na 1. mesto, članice B pa na 4. mesto.

Skozi vse leto smo se redno udeleževale vseh na novo vpeljanih 3. četrtkov v mesecu. Kjer smo pregledovale hidrante, urejale gasilski dom, opremo in vozila, ter pomagale pri drugih dejavnostih.

V začetku julija smo se udeležile 11. pohoda članic GZS v Trebnjem (po Baragovi poti), jeseni pa parade ob 150-letnici gasilstva na slovenskem v Metliki. Ogledale smo si tudi tekmovanje Firefighter na Bledu.

Septembra smo članice A pričele s slikanjem za koledar, ki je že izdan.

Preteklo leto je bila poleg drugih vaj, organizirana tudi medobčinska vaja z občino Gornji Grad. Vaje, ki je potekala na Menini planini, smo se udeležile tudi članice. V začetku novembra je 6 članic pričelo s tečajem za pripravnika, ki poteka v Špitaliču. Udeležile pa smo se tudi strokovne ekskurzije v Belo krajino.

Urša Baloh, predsednica Komisije za članice PGD Špitalič

Mladina in gasilstvo

V PGD Špitalič je trenutno vpisanih že več kot 30 otrok, kar je za takšno majhno vas kar veliko. Zelo si prizadevamo, da mladino čim bolj vključujemo v delovanje našega društva. Udeležujemo se različnih tekmovanj, ne samo tistih, pri katerih "špricamo z vodo", ampak tudi tistih malo drugačnih.

Tako smo se v tem letu udeležili kar 7 tekmovanj. Prvo tekmovanje na našem koledarju je bilo **gasilski kviz** v Kamniku, kjer so otroci poleg praktičnega znanja pokazali tudi svoje teoretično znanje.

Naslednje tekmovanje je bila **gasilska orientacija** v Motniku. Po številnih vajah se je skupini pionirk uspelo uvrstiti na regijsko tekmovanje v Veliki Štangi.

Sledilo je **občinsko gasilsko tekmovanje**, na katerega se vsako leto najdlje in najboljše pripravljamo. Z veliko truda se je pionirjem z 2. mestom uspelo uvrstiti na regijsko tekmovanje v Trzinu.

Sledila sta še dva zanimiva tekmovanja in sicer **rolanje** ter **namizni tenis** v Šmarci. Rolanje je organiziralo naše društvo. Udeležilo se ga je veliko otrok, pomagali pa so nam tudi domači gasilci.

V letošnjem letu se je tekmovanj udeležilo največ Špitavske mladine do sedaj. Lepo je videti, da je zanimanje tako veliko, saj je bistvo teh tekmovanj druženje, zabava in seveda tudi učenje osnov gasilstva na način, ki je otrokom blizu.

V **oktobru – mesecu požarne varnosti**, smo letos gostili otroke iz podružnične šole Motnik. Poleg kratkega predavanja o evakuaciji in predstavitve gasilskega doma in opreme, smo jim letos pripravili prav poseben dan. **Gasilci iz Kamnika** so prišli z gasilsko avtolestvijo in tako otrokom ponudili možnost, da poskusijo kako visoko se lahko opravlja gasilsko delo. Z nami so bili tudi **reševalni psi kinološkega društva Duplica**. Otroci so bili nad štirinožci seveda več kot navdušeni saj so jih lahko božali in crkljali, hkrati pa so nam prikazali, kako hitro reševalni psi najdejo ponesrečeno osebo.

Da pa ne govorimo samo o tem, kako trenirajo in se učijo, lahko nekaj besed namenimo tudi njihovem "gasilskemu dopustu". Vsako leto konec junija/začetek julija otroke povabimo na **letovanje v Savudrijo**. To je nekako nagrada za ves trud, ki so ga vložili čez leto. Letos smo tako na morje odpeljali 12 navihanih mladih Špitavcev in Špitavk. Na letovanju se družimo in zabavamo ob raznoraznih igrah na gasilsko tematiko, kot tudi sončimo, plavamo, ter kot naši otroci znajo, tudi malo ponagajajo mentorjem. Letovanje je za otroke super izkušnja in vsakič se ga z veseljem ponovno udeležijo.

Seveda pa naši otroci niso manjkali niti na vaških "žurkah". Pomagali so pri organizaciji in izvedbi veselice, kjer so pridno prodajali srečke. Udeležili so se postavitve mlaja za 60 let, našega dolgoletnega mentorja mladine Valentina "Zdravkota" Hribar in postavitve mlaja gasilcu Janku Hribarju za 50 let.

Poleg gasilerije je mladini v današnjem času zelo pomembno, da ohranjamo čisto okolje. S tem namenom se je letos vseslovenske čistilne akcije udeležilo veliko otrok iz Špitaliča in mislim, da so lahko vzgled starejšim generacijam na področju okoljevarstva.

V prihodnosti upam, da bodo otroci še naprej tako navdušeni nad gasilstvom in da bo število mladih gasilcev vsako leto večje.

Vesna Drolc, predsednica komisije za mladino PGD Špitalič

Pionirji PGD Špitalič

Kot vsako leto so se tudi letos pionirji PGD Špitalič udeležili občinskega gasilskega tekmovanja, ki je potekalo v Kamniku. Letos sva se mentorski ekipi pridružila še Igor Železnik in Miha Vrhovnik.

Pod vodstvom Vesne Drolc smo po 1. maju začeli z vajami. Ni treba zgubljati besed o tem kako mokri, umazani in utrujeni smo bili. Vaje so potekale bolj ali manj uspešno. Otroci so pokazali veliko mero zanimanja in volje, kar se je pokazalo na občinskem tekmovanju, kjer so pionirji dosegli odlično 2. mesto ter si s tem zagotovili udeležbo na regijskem tekmovanju.

Regijsko tekmovanje je potekalo 21.9. v Trzinu. Po počitnicah smo se takoj lotili vaj, ki so tokrat potekale še bolj intenzivno. Vaje smo imeli tudi v dežju, če je bilo potrebno. 15.9. smo se udeležili skupnih vaj v Srednji vasi. Končno je prišla težko pričakovana sobota in odpravili smo se proti Trzinu.

Srečali smo se z nepopisno gnečo in kaosom na prijavnem mestu. Po dveh urah čakanja smo le prišli na vrsto in kar takoj postavili najboljši čas vaje. Vendar pa je utrujenost naredila svoje in smo na koncu pristali na 7. mestu. Naj povem, da nas je to le še utrdilo in nam dalo zagon za naprej.

Ta ekipa otrok je zagnana in polna optimizma, zato ni težko biti mentor takšni ekipi.

Priborili so si tudi ime – **"mali zmaji"**.

Igor Železnik

Usposabljanje prvih posredovalcev

18. in 19. 2. 2019 je v Špitaliču v prostorih PGD in KS potekalo usposabljanje prvih posredovalcev pod okriljem Nujne medicinske pomoči Zdravstvenega doma dr. Julija Polca Kamnik z vodjo izobraževanja dr. Judito Trunk. Usposabljanja se je udeležilo 11 udeležencev iz Špitaliča in 5 iz sosednjih krajev.

Namen izobraževanja je bil pridobiti veščine in znanje, potrebne za učinkovito delovanje sistema prvih posredovalcev. Cilj omenjenega sistema je izboljšati preživetje oseb z nenadnim srčnim zastojem na terenu in nekaterimi drugimi življenjsko ogrožujočimi stanji, saj prvi posredovalci pridejo do bolnika še pred ekipo nujne medicinske pomoči in s tem pomagajo in rešujejo življenja.

Prvi dan usposabljanja, 18. 2., smo najprej poslušali nekaj teoretičnih osnov, in sicer o samem sistemu prvih posredovalcev, temeljnih postopkih oživljanja, avtomatskem defibrilatorju (AED), tujkih v zgornjih dihalih in krvavitvah. Po odmoru so sledile delavnice po skupinah, kjer smo teoretične osnove prenesli v praktične vaje. Izvajali smo temeljne postopke oživljanja in uporabo AED na lutkah, v živo smo si pogledali tudi dejanski AED, ki ga imamo v Špitaliču, in opremo prve pomoči bolničarjev v lasti društva PGD Špitalič, ki bo namenjeno tudi uporabi prvih posredovalcev. Naučili smo se zaustavljati krvavitve in ukrepati v primeru tujka v dihalnih poteh.

Drugi dan usposabljanja, 19. 2., smo poslušali teoretična predavanja o bolečini v prsnem košu, možganski kapi, uporabi kisika, opremi in poteku intervencije prvih posredovalcev.

Po odmoru so sledile simulacije intervencij v skupinah, na koncu pa praktično preverjanje znanja.

Usposabljanje so uspešno zaključili vsi udeleženci. Upamo, da bo v našem kraju potrebnih čim manj intervencij prvih posredovalcev; če pa pride do kakšne, pa smo prvi posredovalci s pridobljenim teoretičnim in praktičnim znanjem po najboljših močeh pripravljeni pomagati sokrajanom.

V Gasilskem domu Špitalič se nahaja defibrilator, ki je dostopen na javnem mestu.

Nameščen je v omarici na rdečih vratih. V primeru, da ga nekdo potrebuje izvelicite varovalo.

Maja Drolc Golob

POSKRBITI ZA SVOJE ZDRAVJE

S pomladjo povečana nevarnost okužbe s povzročitelji bolezni, ki jih prenašajo klopi

Slovenija sodi med države, kjer obstaja visoka verjetnost okužbe s povzročitelji bolezni, ki jih prinašajo klopi. Pri nas je daleč najpogostejša lymska borelioza, sledi pa ji klopni meningoencefalitis, proti kateremu se lahko učinkovito zaščitimo s cepljenjem. Strokovnjaki opozarjajo na previdnostne ukrepe, saj se s toplejšim vremenom prične tudi aktivnost klopov, s tem pa se poveča verjetnost okužb, ki lahko resno ogrozijo naše zdravje.

Kje se klopi nahajajo?

Klopi se nahajajo predvsem v gozdni podrasti, v grmovju vlažnih mešanih gozdov, v travi in celo na vrtu. Do nadmorske višine 600 m je lahko klopov veliko, v višjih legah jih je manj. Klopi prezimijo v listju, v skorji drevesnih debel in površinskih zemeljskih plasteh. Brž ko se temperatura tal poviša, postanejo aktivni. Aktivnost klopov in njihovih razvojnih stopenj je odraz klimatskih nihanj. Mila zima in vlažna pomlad pospešita dejavnost klopov. Nevarnost okužbe s klopi traja včasih že od februarja pa vse do novembra.

Kako pride po vbodu klopa do okužbe?

Ko pride klop na človeka, poišče primerno nežno mesto, kjer se na kožo pritrdi tako, da porine svoj "rilec" globoko v kožo. Vbod ne povzroči bolečine, saj ima slina klopa anestezijski učinek. Vbodi so zato pogosto neopaženi, predvsem pri otrocih. Če je klop okužen z virusom klopnega meningoencefalitisa in (ali) povzročiteljem lymske borelioze (*Borrelia burgdorferi*), med sesanjem krvi na človeka lahko prenese povzročitelja bolezni. Po vbodu okuženega klopa ne pride vedno do okužbe gostitelja, lahko pa okužba poteka tudi brez bolezenskih znamenj - asimptomatsko. Osebe, ki so bile okužene z virusom klopnega meningoencefalitisa, so zaščitene pred boleznijo.

Kako preprečimo vbod?

Človek dobi klop, ko oplazi npr. grmovje in ga klop zazna s svojimi čutili. Na sprehodih in izletih v naravo se zato pred klopi zaščitimo z oblačili, pri katerih je čim več kože pokrite (dolge hlače, dolgi rokavi, škornji, ruta). Oblačila naj bodo svetle barve, da klop na oblačilih lažje opazimo. Namažemo se z repelentom, katerega vonj odganja klope. Po vrnitvi iz narave natančno pregledamo telo, se stuširamo in umijemo glavo. Oblačila dobro skrtačimo, če so pralna, jih operemo.

Kako odstranimo klop iz kože?

Če pri pregledu telesa opazimo klop, ga čimprej previdno odstranimo.

Klopa primemo s koničasto pinceto čim bližje koži in ga z enakomernim gibom izvlečemo. Če deli klopa ostanejo v koži, tudi te čim prej odstranimo. Za odstranjevanje klopov s kože ne uporabljamo olja, krem, petroleja ali drugih mazil.

Klopni meningoencefalitis je resno virusno vnetje osrednjega živčevja, ki se prenaša z vbodom okuženega klopa. Prva faza bolezni se prične približno teden dni po vbodu klopa s slabim počutjem, bolečinami v mišicah, glavobolom in vročino. Pri večini bolnikov se po vmesnem izboljšanju, ki traja od nekaj dni pa do treh tednov, pojavi druga faza bolezni, ki se kaže z visoko telesno temperaturo, močnim glavobolom, slabostjo, bruhanjem, tresenjem rok in jezika, včasih z motnjami zavesti in zbranosti. Pri 5 do 10 % bolnikov se pojavijo ohromitve, približno 1 % obolelih umre. Bolezen lahko pusti trajne posledice, med katere sodijo glavoboli, vrtoglavice, motnje sluha, zmanjšana sposobnost koncentracije, depresija in motnje razpoloženja, motnje v delovanju avtonomnega živčevja in ohromitve. Bolezen v veliki večini primerov zahteva

hospitalizacijo in lahko močno vpliva na kakovost življenja tudi po okrevanju. Slovenija sodi med endemska področja in se glede na pogostost klopnega meningoencefalitisa uvršča v sam vrh evropskih držav. Klopi, okuženi z virusom klopnega meningoencefalitisa, so razširjeni skoraj po vsej Sloveniji. Strokovnjaki opozarjajo, da je glede na možnost okužb in razširjenost klopnega meningoencefalitisa v Sloveniji, cepljenih še vedno premalo ljudi.

Lymska borelijoza je v Sloveniji daleč najbolj pogosta bolezen, ki jo prenašajo klopi. Razširjena je po vsej Sloveniji. Povzročajo jo bakterije, ki se imenujejo borelije. Letno pri nas zabeležimo do več kot 6000 novih primerov bolezni in smo glede na incidenco, ki v nekaterih letih preseže 300 bolnikov na 100.000 prebivalcev, najbolj ogrožena populacija v svetu. Cepiva proti lymski borelijozi pri ljudeh ni. Z ustreznim načinom življenja, primerno zaščito z oblačili in repelenti ter s čimprejšnjo odstranitvijo prisesanih klopov, lahko možnost okužbe pomembno zmanjšamo. Bolezen se običajno začne z rdečino, ki se pojavi nekaj dni do tednov po vbodu klopa, se počasi širi, na sredini blede in dobi obliko obroča. Kožne spremembe trajajo nekaj tednov do mesecev. Že v času kožnih sprememb ali pa v prvih mesecih po izginitvi se lahko pojavi prizadetost živčevja, sklepov ali srca. Lymsko boreliozo zdravimo z antibiotiki. Zdravljenje je zelo uspešno in enostavno zgodaj v poteku bolezni, nekoliko bolj zapleteno pa pri zastaranih oblikah bolezni, ki pa so redke.

Redkejša bolezen, ki jo prenašajo klopi pri nas, je **humana granulocitna anaplazmoza**. Bolezenske težave so dokaj podobne tistim v zgodnjem obdobju klopnega meningoencefalitisa, v ospredju so povišana telesna temperatura, glavobol ter hude bolečine v sklepih in mišicah. Tudi proti tej bolezni se ne moremo zaščititi s cepljenjem, zdravimo pa jo z antibiotikom.

Tveganju za okužbo s povzročitelji bolezni, ki jih prenašajo klopi, so izpostavljeni ljudje vseh starostnih skupin, tudi otroci, še posebej tisti, ki se veliko gibajo v naravi oziroma opravljajo aktivnosti na prostem.

Z virusom klopnega meningoencefalitisa se lahko okužijo tudi domače živali, na primer koze, ovce in krave. Te živali sicer niso naravni gostitelji virusa, lahko pa okužena žival izloča virus v svojem mleku. Tako se lahko z zaužitjem nepasteriziranega mleka in mlečnih izdelkov okužijo tudi ljudje. Leta 2012 je bil v Sloveniji dokazan prvi primer izbruha klopnega meningoencefalitisa po zaužitju surovega kozjega mleka. Okužene so bile štiri osebe, pri treh osebah so se klinični znaki akutne vročinske bolezni razvili že po dveh dneh od zaužitja. Pri dveh osebah se je razvil tipičen potek bolezni z dvema fazama. Oba bolnika sta poiskala zdravniško pomoč, pri čemer je bil eden tudi hospitaliziran. Tretja oseba je zbolela z vročinsko boleznijo, vendar ni razvila druge, meningitisne faze bolezni. Edina oseba, ki ni zbolela, je bila proti kopnemu meningoencefalitisu cepljena.

Prof. dr. Tatjana Avšič Županc, uni. dipl. biol., z Inštituta za mikrobiologijo in imunologijo opozarja: "Pri diagnostiki klopnega meningoencefalitisa je pomembno vedeti, ali se je bolnik zadrževal na endemskem področju ter ali se spominja vboda klopa pred pojavom simptomov, oziroma ali pa je užival nepasterizirano mleko in mlečne izdelke. *Okužbo z virusom klopnega meningoencefalitisa lahko zanesljivo potrdimo le z mikrobiološkimi metodami, saj so klinični znaki bolezni pogosto nezadostni za postavitve diagnoze. Diagnosticiramo jo posredno z ugotavljanjem specifičnih protiteles. V literaturi je sicer opisanih več primerov izbruhov okužbe z virusom klopnega meningoencefalitisa v Evropi, ki so bile posledice zaužitja surovega mleka, vendar pa smo v Sloveniji prvi, ki smo izbruh tudi dokazali.*"

Cepljenje proti kopnemu meningoencefalitisu strokovnjaki priporočajo vsem osebam od enega leta starosti naprej, ki se gibljejo ali živijo na območju, kjer je klopni meningoencefalitis endemičen. Priporočljivo je, da se cepljenje opravi še pred aktivnostjo klopov, torej pred pričetkom toplejšega obdobja. Drugi odmerek osnovnega cepljenja sledi prvemu po enem mesecu, tretji odmerek pa čez 5 do 12 mesecev. Prvi poživitveni odmerek je potreben čez tri

leta, kasneje pa na pet let, da se ohrani ustrezen nivo zaščite. Cepljenje se lahko opravi na območnih enotah NIJZ in pri izbranih zdravnikih.

Povzeto po člankih: Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019. [elektronski vir] Dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/s-pomladjo-povecana-nevarnost-okuzbe-s-povzročitelji-bolezni-ki-jih-prenasajo-klopi-0> [5. 11. 2019] in Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019. [elektronski vir] Dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/pravocasnose-zascitimo-pred-klopi-saj-lahko-prenasajo-bolezni-3> [5. 11. 2019]

Pripravila Alojzija Lipovšek

Badminton

V tem letu je bilo na pobudo Maje Drolc Golob in Domna Goloba na osrednjem igrišču v Špitaliču izrisano badminton igralno polje. Na njem je to poletje igralo, sicer s svojo opremo, tako staro kot mlado. V prihodnjem letu pa se načrtuje nakup badminton mreže, loparje in žogice za skupno rabo vseh zainteresiranih krajanov.

Maja Drolc Golob

GESLO

